

Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity v Brně
Zahradní a krajinářská architektura

REGENERACE MĚSTSKÝCH PROSTORŮ –

HISTORICKÁ ČÁST BRNA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce

Ing. Zora Kulhánková, Ph.D.

Autorka práce

Lenka Dřevjaná

LEDNICE 2017

Seznam odborné literatury:

1. *Topos: the international review of landscape architecture and urban design.* Munich: ISSN 0942-752X.
2. *Landscape architecture: the magazine of the American society of landscape architects.* Harrisburg: ISSN 0023-8031.
3. GEHL, J. *Města pro lidi.* Brno: Partnerství, 261 s. ISBN 978-80-260-2080-6.
4. GEHL, J. – GEMZOE, L. *Nové městské prostory.* Brno: Era, 2002. 263 s. ISBN 80-86517-9-8.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Lenka Dřevjaná**
Studijní program: Zahradní a krajinářská architektura
Obor: Zahradní a krajinářská architektura
Název tématu: **Regenerace městských prostorů – historická část Brna**
Rozsah práce: 30 – 40 stran + přílohy

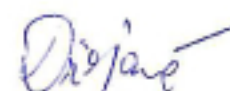
Zásady pro vypracování:

1. Proveďte literární rešerši na téma soudobého navrhování v historických prostorech. Uveďte příklady zdařilých realizací a doplňte je fotodokumentací.
2. S vedoucí práce upřesněte hranice modelového území. Proveďte potřebné analýzy území a vyhodnoťte je. Navrhněte řešení dopravní situace v lokalitě.
3. Vypracujte návrh řešení modelového území ve vztahu k historii i současnosti místa. Návrh bude v měřítku 1:200, detaily v měřítcích podrobnějších.

Datum zadání bakalářské práce: prosinec 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2016

L. S.

Lenka Dřevjaná
Autorka práce

doc. Dr. Ing. Dana Wilhelmová
Vedoucí ústavu

Ing. Zora Kulhánková, Ph.D.
Vedoucí práce

prof. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: Regenerace městských prostorů – historická část Brna, vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. O vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 11. 4. 2017

Ráda bych poděkovala Ing. Zoře Kulhánkové, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem pedagogům z Brna i Lednice, kteří se v průběhu mého studia snažili předat mi cenné vědomosti, díky kterým jsem tuto bakalářskou práci mohla vypracovat. Děkuji také paní Aleně Bodnarové z Magistrátu města Brna, která mi byla nápomocna při poskytování informací a analytických podkladů o modelovém území. Velké poděkování patří také mé rodině, která mne po celou dobu studia podporovala.

Seznam obrázků

Obr. 1 Původní stav [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.znojmcocity.cz/regenerace-mestske-pamatkove-rezervace-ve-znojme-pokracuje-slovo-dostanou-i-obcane/d-36528>

Obr. 2 Navrhovaný stav [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.znojmo-zdravemesto.cz/regenerace-casti-mpr.html>

Obr. 3 Horní náměstí [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.znojmcocity.cz/regenerace-historickeho-jadra-mesta-znojma/d-6515>

Obr. 4 Veřejné toalety [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: http://elge.rajce.idnes.cz/PAW_2009_Znojmo,_Horni_a_Vaclavske_namesti/#Znojmo_HVN-35.jpg

Obr. 5 Mobilíář [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.znojmcocity.cz/regenerace-historickeho-jadra-mesta-znojma/d-6515>

Obr. 6 Horní náměstí [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.znojmcocity.cz/regenerace-historickeho-jadra-mesta-znojma/d-6515>

Obr. 7 Kašna na Václavském náměstí [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: http://elge.rajce.idnes.cz/PAW_2009_Znojmo,_Horni_a_Vaclavske_namesti/#Znojmo_HVN-32.jpg

Obr. 8 Pohled na náměstí [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.uzemneplany.sk/sutaz/regenerace-namesti-a-centrum-volnocasovych-aktivit>

Obr. 9 Část kašny [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.uzemneplany.sk/sutaz/regenerace-namesti-a-centrum-volnocasovych-aktivit>

Obr. 10 Vstup do podzemního prostoru [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.uzemneplany.sk/sutaz/regenerace-namesti-a-centrum-volnocasovych-aktivit>

Obr. 11 Situace More London [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://davisla.wordpress.com/category/more-london/>

Obr. 12 Vodní kanál [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.kilkennylimestone.com/projects/more-london-redevelopment-london-uk>

Obr. 13 Vyvýšené vodní zrcadlo [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://davisla.wordpress.com/category/more-london/>

Obr. 14 Vodní stříky [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://davisla.wordpress.com/category/more-london/>

Obr. 15 Pohled na prostor u radnice [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://davisla.wordpress.com/category/more-london/>

Obr. 16 Amfiteátr [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z:

<http://www.kilkennylimestone.com/projects/more-london-redevelopment-london-uk>

Obr. 17 Situace [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://laud8.wordpress.com/2012/03/10/squares-in-puigcerda/>

Obr. 18 Současnost [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://laud8.wordpress.com/2012/03/10/squares-in-puigcerda/>

Obr. 19 Před realizací [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://laud8.wordpress.com/2012/03/10/squares-in-puigcerda/>

Obr. 20 Pohled shora [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://laud8.wordpress.com/2012/03/10/squares-in-puigcerda/>

Obr. 21 Detail mobiliáře [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://laud8.wordpress.com/2012/03/10/squares-in-puigcerda/>

Obr. 22 Situace parku Superkilen [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.metalocus.es/en/news/superkilen-finalists-mies-van-der-rohe-2013>

Obr. 23 Čerstvě vybudované Rudé náměstí [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.metalocus.es/en/news/superkilen-finalists-mies-van-der-rohe-2013>

Obr. 24 Rudé náměstí s odstupem času [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.metalocus.es/en/news/superkilen-finalists-mies-van-der-rohe-2013>

Obr. 25 Zelený park [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.metalocus.es/en/news/superkilen-finalists-mies-van-der-rohe-2013>

Obr. 26 Černý trh [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.metalocus.es/en/news/superkilen-finalists-mies-van-der-rohe-2013>

Obr. 27 Historický letecký snímek na náměstí [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.tradera.com/item/270117/277764446/malmo-flygbild-over-gustav-adolfs-torg-1930-tal-obeg->

Obr. 28 Zelený ostrov na náměstí [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://objektvision.se/Beskriv/168004519>

Obr. 29 Plocha náměstí. GEHL, Jan a Lars GEMZØE. *Nové městské prostory*. Šlapanice: Era vydavatelství, 2002. ISBN 80-86517-09-8.

Obr. 30 Dvojice rovnoběžných žulových obrubníků [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://www.expedia.com/Gustav-Adolf-Square-Norr.d6080135.Vacation-Attraction>

Obr. 31 Vodní prvek - Zmoklé kameny. GEHL, Jan a Lars GEMZØE. *Nové městské prostory*. Šlapanice: Era vydavatelství, 2002. ISBN 80-86517-09-8.

Obr. 32 Vodní kanál. GEHL, Jan a Lars GEMZØE. *Nové městské prostory*. Šlapanice: Era vydavatelství, 2002. ISBN 80-86517-09-8.

Obr. 33 Zimní ulice. GEHL, Jan a Lars GEMZØE. *Nové městské prostory*. Šlapanice: Era vydavatelství, 2002. ISBN 80-86517-09-8.

Obr. 34 Pohled na ulici v létě. GEHL, Jan a Lars GEMZØE. *Nové městské prostory*. Šlapanice: Era vydavatelství, 2002. ISBN 80-86517-09-8.

Obr. 35 Brno roku 1825, po zrušení vnějšího pevnostního pásu – podle O. Vičara, 1950. KUČA, Karel. *Brno: vývoj města, předměstí a připojených vesnic*. Praha: Baset, 2000. ISBN 80-86223-11-6.

Obr. 36 Celkový rozsah zástavby brněnské aglomerace k roku 1825. Podle map stabilního katastru kreslil K. Kuča 1999. KUČA, Karel. *Brno: vývoj města, předměstí a připojených vesnic*. Praha: Baset, 2000. ISBN 80-86223-11-6.

Obr. 37 Železniční viadukt, v popředí řeka Svratka, vzadu vlevo Špilberk, uprostřed Petrov (E.Gurka, 1839). KUČA, Karel. *Brno: vývoj města, předměstí a připojených vesnic*. Praha: Baset, 2000. ISBN 80-86223-11-6.

Obr. 38 Pohled z ulice Vodní na Petrov, 1589. FLODROVÁ, Milena a Zdeněk MÜLLER. *Staré Staré Brno: pohled historika a architekta na vývoj nejstarší části města Brna*. Brno: EXPO DATA, 2007. ISBN 978-80-7293-194-1.

Obr. 39 Pohled z ulice Vodní na Petrov, 1590. FLODROVÁ, Milena a Zdeněk MÜLLER. *Staré Staré Brno: pohled historika a architekta na vývoj nejstarší části města Brna*. Brno: EXPO DATA, 2007. ISBN 978-80-7293-194-1.

Obr. 40 Ulice Vodní, 1593. FLODROVÁ, Milena a Zdeněk MÜLLER. *Staré Staré Brno: pohled historika a architekta na vývoj nejstarší části města Brna*. Brno: EXPO DATA, 2007. ISBN 978-80-7293-194-1.

Obr. 41 Ulice Vodní, 1595. FLODROVÁ, Milena a Zdeněk MÜLLER. *Staré Staré Brno: pohled historika a architekta na vývoj nejstarší části města Brna*. Brno: EXPO DATA, 2007. ISBN 978-80-7293-194-1.

Obr. 42 Svratecký náhon na Vodní ulici, 1910. FLODROVÁ, Milena a Zdeněk MÜLLER. *Staré Staré Brno: pohled historika a architekta na vývoj nejstarší části města Brna*. Brno: EXPO DATA, 2007. ISBN 978-80-7293-194-1.

Obr. 43 Svratecký náhon na Dornychu, 1911. HÁLOVÁ-JAHODOVÁ, Cecilie. *Brno: dílo přírody, člověka a dějin*. 2. uprav. (rozšíř.) vyd. Brno: Blok, 1975.

Obr. 44 Pohled na Petrov z ulice Vodní, 1918. HÁLOVÁ-JAHODOVÁ, Cecilie. *Brno: dílo přírody, člověka a dějin*. 2. uprav. (rozšíř.) vyd. Brno: Blok, 1975.

Obr. 45 Jižní svah Petrova se Skalní uličkou 60. léta 19. stol. HÁLOVÁ-JAHODOVÁ, Cecilie. *Brno: dílo přírody, člověka a dějin*. 2. uprav. (rozšíř.) vyd. Brno: Blok, 1975.

Obr. 46 Současnost [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/@49.1897607,16.6086999,3a,75y,322.47h,95.09t/data=!3m6!1e1!3m4!1sFAWVCCWINif2Q33f-GL7IQ!2e0!7i13312!8i6656>

Obr. 47 Plán Brna, 1922. [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://www.vilemwalter.cz/mapy/>

Obr. 48 Plán Brna, 1941. [online] [cit. 2017-04-14] Dostupné z: <http://mapy.vugtk.cz/homann/sheets.php?rs=2&lg=cze&id=14&print=Brn%C4%9Bnsk%C3%BD%20kraj%20-%20jih>

Obsah

1. Úvod	7	8.1 Základní charakteristika	20
2. Cíl práce.....	7	8.1.1 Lokalizace, hranice řešeného území, vazba na okolí.....	20
3. Metodika	7	8.2 Historický a urbanistický vývoj území	20
4. Vymezení pojmů	8	8.2.1 Josefínská předměstí a vývoj předměstské zóny do pol. 19. stol.	20
5. Vývoj městského prostoru	9	8.2.2 Brněnská předměstská zóna v 1. pol. 19. stol. a její architektura	22
6. Prostředky veřejného prostoru	10	8.2.3 Vnitřní město v období klasicismu	23
6.1 Prostor.....	10	8.2.4 Zánik bastionového opevnění a budování okružní třídy	23
6.2 Materiál.....	10	8.3 Analýza současného stavu území	27
6.3 Voda	11	8.3.1 Přírodní podmínky.....	27
6.4 Vegetace.....	11	8.3.2 Širší vztahy.....	27
6.5 Umělecké objekty.....	11	8.3.3 Infrastruktura	28
6.6 Genius loci	11	8.3.4 Provoz a doprava.....	28
6.7 Nová média	11	8.3.5 Inventarizace dřevin.....	28
7. Příklady realizací	12	8.3.6 Urbanistická koncepce	28
7.1 České	12	8.3.7 Povrchy a funkce	28
7.1.1 Regenerace města Znojma.....	12	8.3.8 Vizuální vazby	28
7.1.2 Regenerace náměstí a podzemí historického centra Mladé Boleslavi	14	8.3.9 Problémy území.....	29
7.2 Zahraniční.....	15	8.4 Ideová studie.....	29
7.2.1 More London	15	9. Závěr.....	30
7.2.2 Squares ve městě Puigceda.....	16	10. Diskuze	30
7.2.3 Superkilen.....	17	11. Souhrn.....	31
7.2.4 Gustav Adolfs Torg	18	12. Použité zdroje	32
7.2.5 Hlavní ulice ve městě Kouvola „Manski“	19	13. Seznam příloh	34
8. Návrhová část.....	20		

1. Úvod

Každá doba do existujícího prostředí něco přidává, ubírá nebo nenávratně a zbytečně ničí. Řídí se přitom vlastními představami o tom, co je a není správné, co je a není užitečné a také tím, co pro ni je a není krásné. Formování těchto názorů vychází z každé doby, která je proměnlivá a závislá na socioekonomických, kulturních a politických podmínkách, a při nejlepší snaze nemůže s jistotou předvídat, jak budou výtvoři minulosti a současnosti přijaty a posuzovány v budoucnosti.

To platí o utváření celých lidských sídel, o výstavbě a přetváření měst, a stejně tak o jednotlivých stavbách, stavebních materiálech a konstrukcích. V dnešní době se ale snažíme města vytvářet především tak, aby co nejvíce vyhovovala současným i budoucím potřebám jejich uživatelů za předpokladu trvale udržitelného vývoje.

Proto se v současné době plánuje vznik Smart Cities, měst, kde jsou efektivnější tradiční sítě a služby ve prospěch jeho obyvatel a podniků, díky použití digitálních a telekomunikačních technologií. Koncept Smart City přesahuje využití informačních a komunikačních technologií pro lepší využití zdrojů a méně emisí.

2. Cíl práce

Cílem práce je prokázat důležitost zahradně architektonické tvorby ve veřejných prostorech v současnosti, pochopit zásady vytváření městských veřejných prostorů za použití prvků zahradní a krajinářské architektury, vytvořit literární rešerši na téma Regenerace městských prostorů historické části Brna, a shromáždit analytické podklady, které budou sloužit pro navržení ideálního konceptu pro využívání vybraného území, který bude reagovat na současné i budoucí potřeby uživatelů, za předpokladu vnímání historické stopy území.

3. Metodika práce

Teoretická část byla provedena pomocí sběru a prostudování literárních pramenů a současných realizací na téma veřejné prostory a parkové náměstí, na jejichž základě byla provedena literární rešerše. Na základě těchto poznatků byla vypracována praktická část práce - ideová studie regenerace historické části Brna, která dokazuje nové možnosti ve využívání vybraného území.

Praktická část probíhala nejprve vypracováním historicko-urbanistického rozboru, sběrem dat v terénu na vybraném území, poté shrnutím dat a vyhodnocením problémů. Po vyhodnocení problémů byl vypracován návrh zahradně architektonické studie, který reaguje především na současné potřeby ve využívání a snaží se eliminovat problémy území.

4. Vymezení pojmů

Jméno **Brno**, prvně bezpečně doložené roku 1091 v podobách *juxta urbem Brynen, Birnen, Byrno, Brnno*, je odvozeno z apelativa *br'n- významu bláto, kal, jíl, hlína, země („Hlinné, Hlinsko, Hlinky“). Rod jména kolísal, pravděpodobně však převažoval střední rod (Brno) pro ves a mužský rod (Brnen) pro hrad – tedy „hliněný hrad“ či přeneseně „hrad na hliněném místě“. Lokalita tohoto jména nemohla ležet na kopci, ale na rovině obklopené močálem, bažinou. Německá forma Brün je prostým fonetickým zápisem starší slovanské podoby a neváže se ke slovu „studně“. (SKUTIL, 1995)

Jméno **Staré Brno** se prvně objevuje roku 1247, zatímco ještě kolem roku 1235 (v listině pro zábrdovický klášter, hlásící se k roku 1210) se mluví o kostele Panny Marie v “burgu Brněnském” (*in burgo Brunensi*). Stejně jako “ves zvaná Brno” (*in villa qui dicitur Brunna*), ale tímto termínem byla zřejmě míněna ves trhová. Později se již pojmenování Staré Brno vyskytuje všeobecně. Kdy se Staré Brno stalo městečkem, není známo. Roku 1323 se Staré Brno označovalo jako předměstí (suburbium), ale asi již ve 40. letech 14. století zde existovala samostatná městská obec s rychtářským úřadem a radními. (PROCHÁZKA, 2000; KUČA, 2000)

Při úvahách o **regeneraci území** je především třeba zodpovědět otázku, kde a za jakých okolností k revitalizaci či regeneraci dochází. Zjednodušeně lze tvrdit, že k regeneraci dojde tam, kde existuje rozdíl mezi tzv. potenciální rentou a její skutečnou hodnotou, určenou polohou a funkčním využitím místa. Zatímco **revitalizace** odkazuje na opětovné oživení území zkvalitněním (často původního) fyzického prostředí, které může (ale nemusí) doprovázet změna funkčního využití či změna prostředí sociálního, regenerace je přece jen o něco náročnější a komplexnější proces. Změna kvality fyzického prostředí totiž nezahrnuje jen renovaci fyzického stavu jednotlivých objektů jako u revitalizace, ale často také zcela novou morfologii území, která je předpokladem změn funkčního využití, popř. také změn sociálního charakteru území. Regenerace tedy re-generuje nové struktury přizpůsobené aktuálním požadavkům a poptávce. (ILÍK, 2013)

V procesech **renovace, rehabilitace a revitalizace** a s využíváním pozůstatků vlastní historie a bohatosti kulturních památek se pokouší prostřednictvím těchto veřejných mini zahrad znovu získat obytnost a popularitu prostoru, vhodného pro trávení volného času. Významné urbanistické počiny, ale i přehodnocování významu bezprostředního okolí na bydlení v hustě osídleném území má přilákat obyvatele do centra městské čtvrti, do města či metropole, a navrátit jim pulzující živost. (DAMEC, WILHELMOVÁ, 2015)

Městský veřejný prostor definuje sociologická teorie zpravidla jako takový prostor, do nějž mají všichni za normálních okolností zákonný přístup. Veřejný přístup také vyžaduje veřejné instituce, které spravují všem přístupný prostor v souladu s “vůlí všech”. Jde o nesoukromé části městských sídel, kde se setkávají lidé, kteří nejsou jeden druhému osobně známi nebo jsou známi pouze kategoricky. (ATKINSON, 2003; LOFLAND, 1973; MADANIPOUR, 2006; LOFLAND, 1989)

Obecně lze v českém kontextu identifikovat několik základních proudů. První z nich přistupuje k problému veřejného prostoru především z pozice architektů a městských plánovačů. Veřejné prostory města jsou tvořeny sítí ulic, náměstí, zelených ploch a ostatních prostorů, které umožňují zajistit základní fungování města, pohyb po něm a pobyt v něm. Systém veřejných prostorů je výslednicí dlouhodobého procesu vzniku a růstu města a je v čase poměrně stabilní. (ŠILHÁNKOVÁ, 2008)

Přístup, který částečně přesahuje oblast materiální reality veřejných prostranství, reprezentují především práce v oblasti humánní a sociální geografie. Ouředníček definuje veřejný prostor jako nezastavěné prostory ve městech a obcích, které slouží různým společenským účelům (např. ulice, náměstí, náves, park). Veřejné prostory jsou přístupné každému bez omezení a představují důležitá místa setkání. Temelová považuje důraz na tvorbu kvalitních veřejných prostranství za určující znak promyšleného urbanismu. Zabývá se také vlivy, které na veřejná prostranství vnáší globalizace a tzv. disneyfikace, skrze jejichž vliv narůstá popularita nových prostorů, jako jsou nákupní centra apod. (ILÍK, 2013)

Square – parkové náměstí

Uzly a mezicíle tras pěších propojení jsou často tvořeny squarey, veřejně přístupnými zahradami a kapesními parky. Square je z pohledu stavby měst chápán jako urbánní prostor tradiční už v 18. století v Anglii, původně jako malé náměstí pravoúhlého půdorysu se společenskou funkcí. Zpočátku byl chápán jako společenský prostor – dvůr, který mohli používat pouze obyvatelé okolních domů. Sloužil k sušení prádla, klepání koberců a podobným praktickým činnostem, avšak postupně jej majitelé domů přetvářeli na oázy přírody ve městě. Krajinářští architekti se neomezují jen na uplatnění vegetace, ale uplatňují v tomto smyslu práci s terénem, povrchy, dlažbami, vodou, drobnými stavbami, artefakty, mobiliářem a novými médii. Často v jejich kombinaci vznikají výrazově silná a komplexní výtvarná díla. Někdy jsou ohrazeny viditelnými hmotnými hranicemi v podobě zdí nebo mřížových plotů, jindy naopak přímo navazují na uliční frontu nebo jsou jejich

hranice vtipně vyjádřeny terénem, jeho navýšením či vhloubením. Společným jmenovatelem nové podoby těchto prostorů jsou řešení vytvářející předpoklady sociálních kontaktů, podporující kvalitu prostoru a jeho vnímání, uchopitelné měřítko, obytnost, příjemné zážitky, stimulující pohodu, možnost setkávání, pozorování, sebevyjádření, hru, pohyb, jídlo a pití, kulturní program a vizuální kvalitu, kontakt s přírodou a kosmickými fenomény, prostorovou diverzifikaci, pestrost vnímání a pro úplnost hlavně přítomnost dalších lidí. (DAMEC, WILHELMOVÁ, 2015)

5. Vývoj městského prostoru

5.1 Tradiční město: shromažďování, obchod a doprava

Funkční model využívání veřejného prostoru města se během historie neustále mění. Navzdory odlišnostem však můžeme definovat tři základní funkce, kterým město sloužilo vždy. Město vždy fungovalo jako místo shromažďování, obchodu a dopravy. Náměstí a ulice byly místy setkávání, kde občané mohli pěstovat kontakty mezi sebou navzájem i s návštěvníky města, kde si vyměňovali informace o městě a společnosti, a kde se odehrávaly důležité události: jmenujme alespoň některé, jako korunovace, procesí, slavnosti, setkání občanů a veřejné tresty. Město fungovalo také jako tržiště, nabízející zboží a služby a možnost jejich výměny. Ulice a náměstí sloužila také k dopravě, která zajišťovala přístup a umožňovala různé funkce města. Osoby se přepravovaly z místa na místo a rozváželo se zboží. Ve starých městech, kde se převážná část dopravy provozovala pěšky, existovala rovnováha mezi setkáváním, obchodem a dopravou. Lidé měli příležitost, často během jedné procházky, chodit, obchodovat, setkávat se, mluvit spolu a dívat se, co se kolem děje. A to současně v témže prostoru. Zásadní vývoj společnosti ve dvacátém století, obzvláště v průmyslových zemích, změnil rozhodujícím způsobem předpoklady pro tyto tři tradiční funkce veřejných ploch ve městě. V dopravě, obchodování a spojích nastaly rozsáhlé změny, které měly radikální vliv na charakter veřejných městských prostorů. Elektrické tramvaje a jízdní kola, které zahájily provoz kolem roku 1900, změnily přepravu osob a umožnily výrazný rozvoj obslužnosti města, auta pak zcela změnila dopravní model města. Situace ve využití veřejných prostranství města se dramaticky změnila s rozvojem automobilové dopravy, která se stala dominantní po druhé světové válce. Všudypřítomná a rychlá automobilová doprava se nemohla provozovat současně s funkcemi setkávání a trhu. Dřívější rovnováhu vystřídal konflikt. Též funkce tržiště se v minulém století zcela změnila. Obchodování se postupně přestěhovalo z otevřených stánků na tržištích nejprve do malých krámků podél náměstí a ulic, později do obchodních domů a supermarketů

a nakonec do stále větších nákupních center umístěných mimo město nebo v některých případech uvnitř města. Využívaný prostor prodeje je ale vždy ohraničen pro funkci obchodu. Obchodní funkce probíhají ve zcela uzavřeném prostoru privátních obchodů s vnitřními komunikacemi a obsahují vedle velkých obchodů řadu malých stánků, drobných služeb – to vše je doplněno vnitřní architekturou, zurčícími fontánami a klimatizací. Tržiště a lidé v něm začali být postupně náležitě kontrolováni a všechny aktivity a životní projevy regulovány bdělými strážci pořádku. Trh byl doslova vykázan z veřejného prostranství a stal se soukromou záležitostí, která se odehrává v privátním prostředí. Vývoj ve 20. století rozhodujícím způsobem změnil předpoklady pro funkci prostoru města jako místa setkávání a komunikace mezi občany. Rychlý a rozsáhlý vývoj informačních technologií umožnil zprostředkování nepřetržitého proudu informací o okolí a společnosti. V současné době existuje skoro nekonečný výběr možností pro komunikaci bez přímého osobního kontaktu – nejdříve telegrafem, pak telefonem, bezdrátovým telefonem, e-mailem, internetem atd. Individuální pohyb auty a ostatními dopravními prostředky a vývoj levných dopravních prostředků poskytl mobilitě nové možnosti pro setkávání s ostatními lidmi a s okolní společností. Tradiční role prostoru města jako významného místa setkávání změnila úplně svůj charakter. Právě na pozadí těchto radikálních změn ve společenské situaci během pouhého jednoho století je nyní o život ve městě obzvláště zájem. Zdá se, že město navzdory novým vývojovým tendencím může jako rekreační a nákupní prostor a místo setkávání stále nabídnout hodnoty, které vytvoří významný doplněk k ostatním možnostem lidské existence. (GEHL, GEMZØE, 2000)

5.2 Dnešní město

Při pohledu na různá města a kulturní tradice po drastické změně komunikace, trhu a dopravy v minulém století se nám nabízí pestrý obraz města a podmínek života v něm. Prakticky lze pozorovat a popsat čtyři velmi rozdílné situace ve městech, která můžeme v dnešní době navštívit, popsat a zhodnotit. (GEHL, GEMZØE 2000)

5.2.1 Tradiční město – ve kterém je setkávání lidí, trh a doprava stále více či méně v rovnováze.

5.2.2 Město ovládané auty – ve kterém si jednotlivé funkce, nejčastěji automobilová doprava, vydobily zcela dominantní postavení na úkor ostatních městských funkcí.

5.2.3 „Opuštěné město“ – ve kterém zmizela veřejná prostranství a veřejný život.

5.2.4 Obnovené město – ve kterém se pracuje na nové rovnováze mezi setkáváním, obchodem, prací, bydlením a dopravou. (GEHL, GEMZØE, 2000)

5.3 Nový městský prostor

Stále větší část každodenního života lidí se odehrává v soukromé sféře, v soukromých domech, u soukromých počítačů, v soukromých autech, na soukromých pracovištích a silně kontrolovaných nákupních centrech. Zdá se, že v této společenské situaci je logicky změněná a významná pozice města jako veřejného prostoru a místa setkávání. Právě jako protíváha k toliké nepřímé komunikaci a všudypřítomnému soukromému prostoru získává přímé setkávání lidí, používání svých smyslů a bezprostřední interakce takovou atraktivitu. Město jako místo setkávání získalo ve změněné společenské situaci nový význam a smysl. Obnova města probíhá ve většině případů postupně, úpravami každého městského prostoru zvlášť. Cíle, priority a stupně úpravy prostoru jsou samozřejmě v každém městě jiné. Uvažuje se například o architektonických celcích, podmínkách pro pěší dopravu, rekreaci ve městě nebo o přání zlepšit dopravní situaci. Nejzajímavější jsou vize městského prostoru, pokud jsou širokou strategií posilující souhrnně kvality města a obsahují sociální, funkční, dopravní, ekonomické i architektonické aspekty. (GEHL, GEMZØE, 2000)

K příkladům takových měst, kde se výše zmíněné aspekty povedly zrealizovat, patří například Barcelona, Lyon, Štrasburk, Kodaň, Portland, Cordoba nebo Melbourne. Města, která se zaměřují na redukci automobilové dopravy, na architektonickou kvalitu nebo na jiné perspektivní vize, vytvořila pro chodce a pro život na veřejném prostranství ty nejlepší podmínky.

6. Prostředky utvářející veřejný prostor

Městská krajina by v budoucnosti měla mít charakter veřejných prostranství, dotvářených formami a duchem zahrady, propojených do systému. Předpokladem je, že budou pojednané základními kompozičními prvky zahrady – komponovanou vegetací, vodou, reliéfem, specifickými stavbami a artefakty výtvarného umění, umocněnými novou manipulací s nově aplikovanými médii, především zvukem a světlem. (DAMEC, WILHELMOVÁ, 2015)

6.1 Prostor

Nově v tomto konceptu nepůjde pouze o urbánní prostory parků, veřejných zahrad a nábřeží, ale i o ulice, náměstí, dvory a nové paralelní horizontální a vertikální dimenze v dalších úrovních obytných a pěších teras, střeš a vertikálních konstrukcí a fasád. Na kvalitě života se významnou měrou podílí samo prostředí, v němž žijeme. Ve městě je to městská krajina, část povrchu Země zasažená urbanizačními procesy, jejichž výsledkem jsou komplikované organismy měst se soubory budov, infrastruktury, funkcí, zón a urbánních prostorů. Nový ideální koncept městské krajiny je postavený na zelené síti zahrad a parků vytvářejících prostředí pro pěší propojení přirozených ohnisek veřejného života s tradičními nástupy, kulturními, obchodními, provozními a dopravními uzly, spojujícími významně městské prostory do systému, který proroste prostorově i plošně územím města a napojí se na jeho hranicích na krajinu příměstskou. (DAMEC, WILHELMOVÁ, 2015)

6.2 Materiál

Výběrem materiálu lze zásadně ovlivnit formování veřejného prostoru. Nejen prostor samotný může být přímo ovlivněn například materiálovým řešením ploch povrchů, určených pro pobyt, ale také druh materiálu a barva, ze kterého je vyroben mobiliář, může významně ovlivnit celkový dojem. Materiál stejně jako vegetace je častokrát proměnlivý v čase, některé proměny jsou žádoucí, ale některé bohužel ne. V současnosti je jedním z nejpoužívanějších a velmi oblíbených materiálů beton, protože má mnoho možností modifikací a svojí nenápadností dává vyniknout jiným prostorovým prvkům, zároveň není tak drahý jako některé přírodní materiály, ale na druhou stranu ve srovnání s přírodním kamenem může rychleji podléhat vlivům počasí. Výběru materiálu by měla být věnována velká pozornost, protože v kombinaci s ostatními prostředky utvářejícími veřejný prostor mohou navodit správnou atmosféru, která vdechne místu život.

6.3 Voda

Přítomnost vody, symbolu všeho živého, vždy přitahuje do prostoru velkou pozornost uživatelů. Forem vody, které lze ve veřejných prostorech použít nesčetné množství. Voda může být použita jako symbol klidu, pomalého plynutí času, odpočinku, ale také zcela opačně, jako velmi rychlý dynamický prvek, který odnáší vše špatné. Často nacházíme ve veřejných prostorech plošné, liniové, bodové nebo jiné vodní prvky či umělecká vodní díla (fontány, kašny, sochy, vodní zrcadla). Uživatelé prostoru, zejména pak děti si často na vodu rády sáhnou, nebo si s ní hrají, to zahradním architektům poskytuje na výběr možnost použít vertikální nebo horizontální formu vody. Vodní prvky jsou také spojeny se zvukovými vjemy, které protékající voda vytváří. Stejně jako vegetace má i voda ve veřejném prostoru hygienický účinek, ochlazuje vzduch i prostor a dává mu příjemné mikroklima.

6.4 Vegetace

Vegetace může výrazně barevně, texturně, strukturně, ale i třeba prostorově ovlivňovat vnímání městských prostorů. Může mít mnoho forem, ve kterých se vyskytuje. Například podle toho, jestli je v přenosných nádobách, nebo pevně koření v zemi může být rozdělena na stabilní či mobilní – tedy trvalá nebo dočasná. Podle seskupení mohou být stromy vysazeny jako solitéry, rastry nebo aleje. Ve městech se také často setkáváme s tvarovanou a netvarovanou zelení. V současné době je velmi často používána také zeleň vertikální, a to například na fasádách domů nebo balkónech. V neposlední řadě jsou důležité i výsadby keřů a záhonových rostlin. Zeleň má na město hygienický vliv, ochlazuje jinak rozpálené a zastavěné ulice. Ale také může fungovat v žádaných situacích například jako bariéra.

6.5 Umělecké objekty

Z interiérů galerií se do ulic a náměstí stěhují výstavy soudobého umění jako dřívější přirozená součást zahrady, dnes městské krajiny. (DAMEC, WILHELMOVÁ, 2015) Čím dál oblíbenější je vkládat do veřejných prostorů umělecká díla, jak dočasně, tak natrvalo. Mohou to být sochy, malby, interaktivní hrací prvky nebo například prvky, které jsou vytvořeny na počest nějaké významné události a mohou sloužit například jako památník.

6.6 Genius loci

Atmosféra nebo duch místa (tzv. genius loci) vypovídá, jak je místo vnímáno námi samými, přičemž nemusíme být na daném místě zrovna fyzicky přítomni. Rozhodující pro jeho chápání je subjektivní vjem, který vzniká kombinací podnětů rozumových a citových, vědomých i nevědomých. Genius loci bývá zabarvován hodnotami a prožitky, se kterými je spjatý. (ČABLOVÁ, 2013)

Genius loci (též duch místa) je ucelený souhrn (ne)hmotných projevů historie i současnosti lokality. Je jedinečný a neopakovatelný, vytvářející svou kontinuální interakci a duchovním světem návštěvníka nebo rezidenta jeho vícerozměrný dynamický vjem z dané lokality. Hledání a setkávání, ne pouhé navštěvování, vytváří podmínky pro dialog s geniem loci místa. (ZELENKA, PÁSKOVÁ, 2012)

6.7 Nová média

V souvislosti s uplatněním forem a ducha zahrady v ulicích a na náměstí dostávají zvláštní poslání v těchto prostorech nová média, především zvuk a světlo, dotvářející programově specifickou atmosféru, v níž městský člověk často vycítí svoji šanci být chvíli hercem nebo divákem.

7. Příklady realizací

7.1 České

7.1.1 Regenerace města Znojmo

Projekt regenerace části městské památkové rezervace ve Znojmě zahrnuje rekonstrukci Divišova náměstí, ulice Velká Michalská, části náměstí Svobody, Jezuitského náměstí, ulice Jezuitská a ulice Veselá. Projekt, který klade důraz na rozšíření ploch zeleně, rozšíření chodníků, obnovu povrchů včetně konstrukčních vrstev a obohacení dopravních ploch a pobytovou funkci, zpracovává Architektonický Atelier Tišnovka. Cílem bylo celkově obnovit uliční prostor tak, aby odpovídal historickému duchu města. Současně bylo nutné odstranit zanedbaný technický stav povrchu chodníků a komunikace, ulici nově vybavit osvětlením a vytvořit trasy metropolitní sítě. Základní požadavky na prostor byly takové, aby byl uliční prostor bezbariérový, aby se mírně rozšířily chodníky a aby parametry komunikace vyhovovaly stávající frekvenci dopravy v centru Znojma. Každopádně má přednost dostat chodec před automobilem. To ostatně odpovídá i historickému kontextu. Půdorys ulice Velká Michalská je úzký a několikrát organicky zakřivený. Její součástí jsou dvě rozšířená prostranství: první při vyústění ulice Horní Česká, náměstí Svobody a Jezuitské ulice, druhé před drogerií v místě vyústění ulice Malá Michalská. V tomto prostoru byl obnoven vodní prvek, který tu v minulosti fungoval. Chodníky a komunikace jsou zadlážděny žulovými kostkami. V prvním případě se použije kostka o velikosti sedm a devět centimetrů. Menší pěticentimetrová mozaika je sice pro chodce pohodlnější, ale hůře se udržuje a je problematická při zátěži, jakou představuje zásobování obchodů. Silnice jsou zadlážděny kostkami deset na deset centimetrů, položenými v kroužkové vazbě. Dlažba je základním jednotícím elementem rekonstrukce MPR. (Znojmo – zdravé město, 2017)

Město Znojmo vydalo v roce 2008 vyhlášku, která reguluje reklamu a stavební úpravy, což je velice významné z hlediska vnímání městského prostoru. Dlažby, po kterých se pohybují automobily, plynule navazují na chodníky, bez změny výškové úrovně. Parkování je označeno pouze změnou barvy jednotlivých dlaždic. V rámci celkových úprav Václavského náměstí vznikly i veřejné toalety, které vystupují nad povrch v celé své délce a nesou z boku zídku, kterou je možno využívat k sezení nebo z druhé strany jako stojan na kola. (Znojmo, 2017)

Předmětem projektu architektonické kanceláře P.A.W. byla rekonstrukce Horního a Václavského náměstí a navazujících ulic Vlkovy a Přemyslovců v historickém centru města Znojma. Úprava spočívala zejména v rekonstrukci stávajících zpevněných ploch pro pěší a dopravu. Nedílnou součástí projektu bylo vybudování podzemního objektu veřejného WC na Horním náměstí, oprava kašny na Václavském náměstí včetně vyřešení jejího bezprostředního okolí, úprava vyhlídky na konci ulice Přemyslovců, umístění nového mobiliáře, vegetační úpravy, rekonstrukce veřejného osvětlení a vybudování pilomatů (přípojných míst pro vodu, kanalizaci a elektrickou energii). Realizací projektu došlo k regeneraci 1,19 ha plochy předmětného území, rekonstrukci 0,72 km místních komunikací a ke vzniku 2 pracovních míst v nově vybudovaném veřejném WC. Střed Horního náměstí nyní slouží pro pořádání různých kulturních a společenských akcí a ke shromažďování občanů. Realizací projektu došlo též ke zvětšení plochy pro akce jakými je např. Znojmské historické vinobraní, vánoční a velikonoční trhy. Je zde také místo pro ukotvení vánočního stromu. Nejdůležitější a nejviditelnější změnou je předláždění celého prostoru. Chodníky a komunikace byly vydlážděny žulovou kostkou s rozdílným způsobem kladení, Václavské náměstí kamennými vazáky. Středový trojúhelník, který tvoří hlavní kompoziční motiv Horního náměstí a jenž se skládá z několika menších trojúhelníků, byl vydlážděn tříděným kamenným odsekem. Na všech řešených prostranstvích byly též osazeny nové kamenné obruby. Celý prostor je nyní bezbariérový. Z náměstí zmizela nevzhledná kruhová kašna. Před obchodním domem Baťa byly vybudovány nové podzemní veřejné záchody, čímž došlo k posílení kapacity této infrastruktury, která byla na území městského centra nedostačující. Zrekonstruovaná kašna na Václavském náměstí je nově nasvětlená. Socha sv. Václava je nasvětlena trojicí svítidel umístěných na dně kašny, dřívka kašny je osvětlený trojicí zápusťných svítidel ve spodním stupni. Venkovní kamenné ohrazení kašny je obnaženo kruhovými stupni, které mohou sloužit k neformálnímu posezení. Na základě provedené inventarizace dřevin byly narušené nebo poškozené dřeviny odstraněny a nahrazeny novými v souladu s charakterem regenerovaného území. Počet stromů byl oproti původnímu stavu dokonce mírně navýšen. Na Horním náměstí zůstala zachována alej podél pošty, která je doplněna o 1 strom. Na ulici Přemyslovců byla dominantní alej javorů u pivovaru doplněna o 2 nové stromy. Instalováním nového mobiliáře došlo ke sjednocení charakteru všech prvků. Instalováno bylo 46 laviček, 20 odpadkových košů, stojan na kola, 5 rozcestníků, 3 informační panely. U vyhlídky na ulici Přemyslovců a v ústí ulice Vlkovaly byla umístěna 2 pítka, která budou v provozu od poloviny jara do začátku podzimu. (Znojmo, 2017)

Obr. 1 Původní stav

Obr. 2 Navrhovaný stav

Obr. 6 Horní náměstí

Obr. 3 Horní náměstí

Obr. 5 Mobiliář

Obr. 4 Veřejné toalety

Obr. 7 Kašna na Václavském náměstí

7.1.2 Regenerace náměstí a podzemí historického centra Mladé Boleslavi

Staroměstské náměstí v Mladé Boleslavi ztrácelo v posledních letech funkci centra, obchodní ruch se přesouval do nákupních středisek a dalších atraktivnějších lokalit. Z náměstí se stávalo spíše parkoviště, volný prostor pro pěší se vytratil, rovněž technický stav okolní zástavby odpovídal klesajícímu významu. Úspěšnou regenerací, která proběhla ve dvou etapách, získalo místo nový koncept, který město obohacuje. Stavba získala titul Stavba roku ve stejnojmenné soutěži pro rok 2015. Prostor náměstí vznikl na střeše podzemního parkovacího domu, který byl navržen jako dvojpodlažní železobetonový, s posunutím o půl patra mezi východní a západní částí pozemku náletového parčíku, v místě budovy hejtmanství vybombardované za druhé světové války. Svažité terén náměstí umožnil řešit vjezd do podzemních prostor spirálovitou rampou. Vzhledem k požadavkům NPÚ a územního plánu se parkovací dům projevuje na povrchu pouze jako ozeleněný park s množstvím herních prvků a malým amfiteátr. Sklepy se staly součástí areálu volnočasových aktivit na Staroměstském náměstí, a proto byl projekt zpracován tak, aby se vzájemně propojily herní a interaktivní prvky. Vzájemným propojením hlavních podzemních prostor, umístěných vůči sobě v různých výškách a polohách, vznikl labyrint, kterým lze volně procházet. Sklepy jsou vybaveny komunikačním, světelným a únikovým systémem krytým uměleckými prvky korespondujícími s plastikami vrb na povrchu a na jižní straně náměstí. Pro dětské návštěvníky je v místě připravena videoprojekce, laserová prolézačka, lezecká stěna, nerezová klouzačka, bazén s míčky, chrlíč kouře reagující na nášlapné dlaždice či periskop umožňující pohled do nepřístupných částí sklepení atd. Podle územního plánu měly být plochy parku v místě zachovány, proto byla zvolena koncepce návratu zeleně v nové atraktivní podobě a v kontextu s celkovou rehabilitací náměstí. Koncepce je založena na půdorysné formě dvou ostrých trojúhelníků – trojúhelníku náměstí a trojúhelníku parku. Jejich kompozici zdůrazňuje dláždění světlou strzegomskou žulou v jejich těžištích a organizací prostorů – s využitím vodních prvků, soch, interaktivních skulptur, použitého mobiliáře a osvětlení. Nad plochou parkovacího domu je zelená intenzivní skladba střechy řešená jako park, který navíc nabízí množství herních prvků pro volnočasové aktivity, malý amfiteátr, pódium či plastiky vrb s informačním systémem. Samotný park je rozdělen centrální dlážděnou plochou, v jejímž středu je betonový květník s bočními stranami stupňovitého tvaru s vysazeným solitérním stromem. Tuto plochu směrem k ulici Kateřiny Militké ukončuje „zelený altán“, který může sloužit jako jeviště. Centrální dlážděná plocha je lemována betonovými nádobami na zeleň, což umožnilo vysadit menší stromy s podsadbou keřů

a trvalek a tím vytvořit dojem oboustranného stromořadí. V severní části parčíku navazuje na dláždění další plocha s mlatovým povrchem, jejíž součástí jsou interaktivní herní prvky jako například mořský příboj (plechová platforma umožňující houpání, skákání a točení se zvukovým efektem), taneční zvonkohra, zasahuje do ní i vodní kaskáda s přívodem vody atd. Na okraj parčíku byla vysazena linie alejových stromů, které mají odclonit silnici 9. května a park také pohledově uzavřít. V severní části parčíku se nachází další interaktivní prvek – dřevěný telefon. Jako opakující se architektonický prvek se v místě nacházejí uměle vytvořené terénní valy, které vytvářejí rozmanitější modelaci terénu na ploché střeše. (Časopis stavebnictví, 2017)

Obr. 8 Pohled na náměstí

Obr. 9 Část kašny

Obr. 10 Vstup do podzemního prostoru

7.2 Zahraniční

7.2.1 More London

More London je zástavba na jižním břehu řeky Temže, hned na jihozápad od Tower Bridge v Londýně. ML je přibližně 13 akrů (53 000 m²) velký prostor a plánuje rozšíření až na 280 000 m² polyfunkčního prostoru, z toho přibližně 186 000 m² budou kancelářské prostory s kapacitou až 20 000 lidí. Zahrnuje především městskou radnici The City Hall, vnořený amfiteátr nazvaný The Scoop, kancelářské bloky, obchody, restaurace, kavárny a pěší zóny, zahrnující sochy, vodní prvky, včetně fontán, osvětlených barevnými světly. Propojený systém pěších tahů a náměstí zahrnují kromě liniových vodních prvků (úzké vodní kanály a vyvýšená vodní zrcadla) také výsadbu stromů a návrh povrchů a mobiliáře. Budovy byly navrženy architektonickým studiem Forster and Partners a některé z nich jsou ještě stále ve výstavbě. Jednotlivé stavby jsou známé pod názvy 1 & 6 More London Place, a 2, 3, 4 a 7 More London Riverside. Veřejná sféra, která zahrnuje The Scoop, vodní prvky a zelené plochy byly navrženy zahradními architekty Townshend Landscape Architects. Budova Nové radnice The City Hall je jednou ze symbolicky nejdůležitějších staveb hlavního města, vyjadřuje transparentnost a přístupnost demokratického procesu, a dokládá potenciál pro udržitelný rozvoj a prakticky neznečišťující veřejnou budovu. Tvar budovy dosahuje optimální energetické účinnosti tím, že maximalizuje využití stínu a minimalizuje povrchovou plochu vystavenou přímému slunečnímu záření. Kanceláře jsou přirozeně větrané, fotovoltaika dodává energii a chlazení budovy využívá spodní vody napumpované z vrtů. Celkově lze říci, že tato budova používá pouze čtvrtinu energie spotřebované typickou klimatizovanou londýnskou kancelářskou budovou. Amfiteátr The Scoop, který slouží pro otevřené klasické i experimentální divadelní, taneční i operní představení, je veřejně přístupný a vstup na představení je zcela zdarma, velikost prostoru je omezená kapacitou přibližně 1000 osob. Mimo jiné zde místní komunita pořádá také charitativní akce a v zimní sezóně se zde pořádají například vánoční trhy. More London je také místem venkovních výstav a kulturního dění, často spojovaných s místní radnicí - City Hall. Například po většinu roku 2005 se zde nacházela velmi populární open-air výstava velkých fotografií životního prostředí s názvem Earth from the Air (Země ze vzduchu). V roce 2007 byla zástavba zařazena na seznam sedmi vítězných staveb navržených na ocenění za architekturu the Carbuncle Cup, kde nakonec nevyhrála. (Wikipedia, 2017)

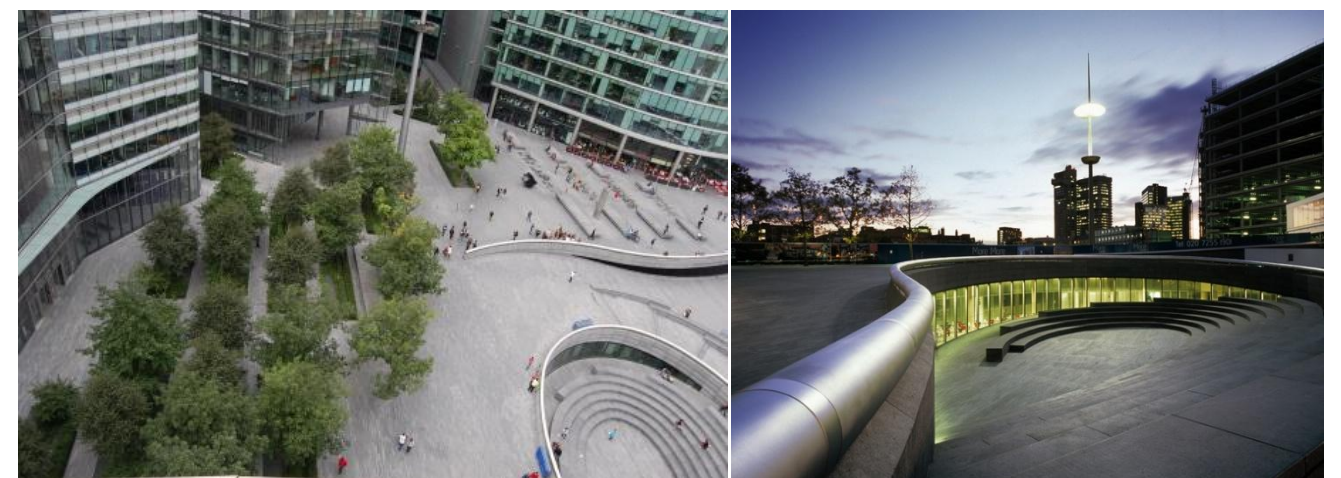
Obr. 11 Situace More London

Obr. 12 Vodní kanál

Obr. 13 Vyvýšené vodní zrcadlo

Obr. 14 Vodní stříky

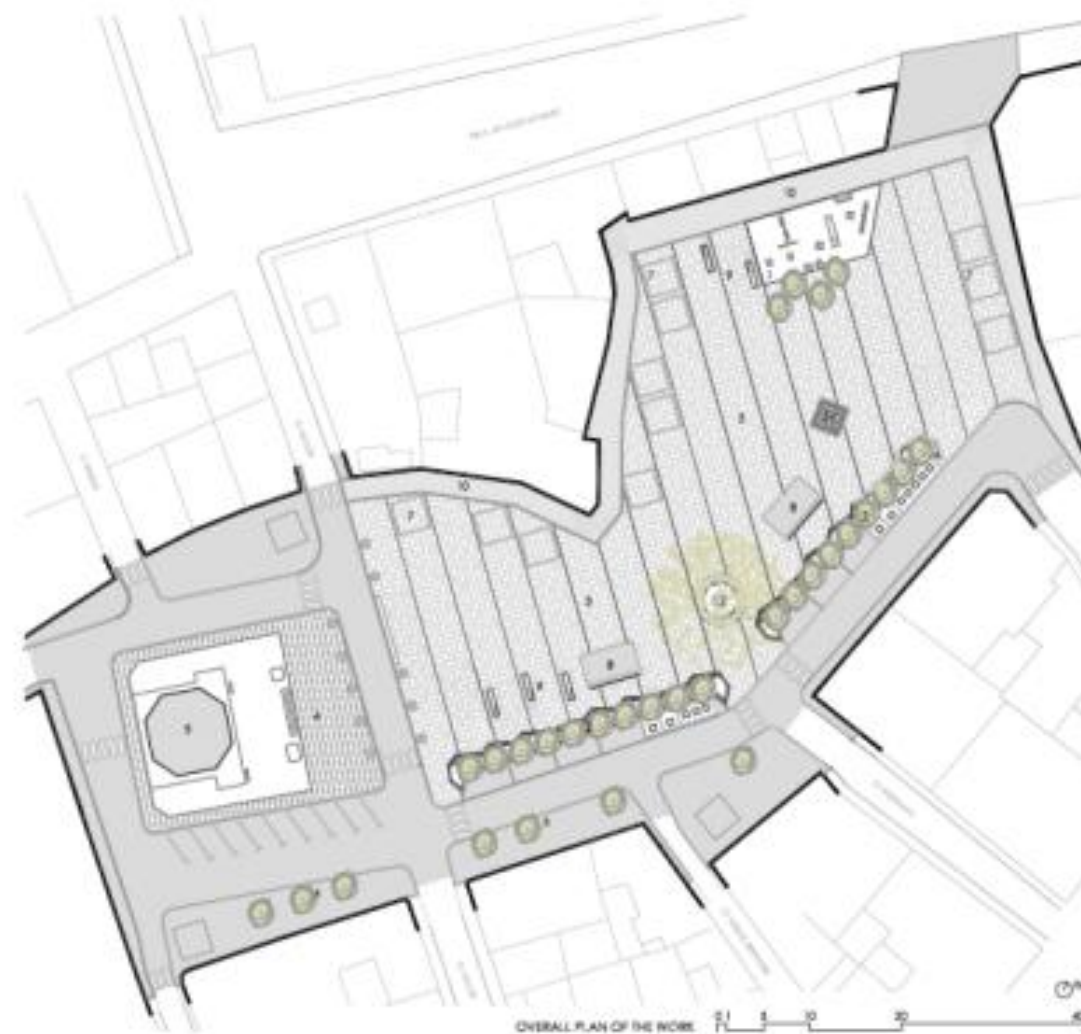

Obr. 15 Pohled na prostor u radnice

Obr. 16 Amfiteátr

7.2.2 Squares ve městě Puigceda

Náměstí ve Španělsku bylo navrženo Pepe Gascónem v roce 2008. Přemodeloval celý prostor náměstí, které bylo před regenerací těžce dopravně vytížené a sloužilo jako parkoviště tak, že silnice, která vede náměstím, je na straně a tudíž není v kolizi s pěší dopravou. Prostor pěší zóny je ve snížené úrovni, takže relativně plynule navazuje na prostor silnice, přičemž materiály jsou barevně sladěné. Aby ale doprava nerušila klidový prostor náměstí, byly vytvořeny květinové záhony, které jsou v noci podsvícené zespoda a vytvářejí tak příjemnou atmosféru. Náměstí, které je ve svém tvaru velmi nepravidelné je velmi precizně sladěné užitím materiálu (žuly) v různých podobách opracování, které na sebe geometricky navazují. Součástí náměstí jsou také stánky, které jsou barevně i materiálově sladěné s lavičkami. Dále zde můžeme nalézt také několik hracích prvků pro děti. (LAUD 8, 2017)

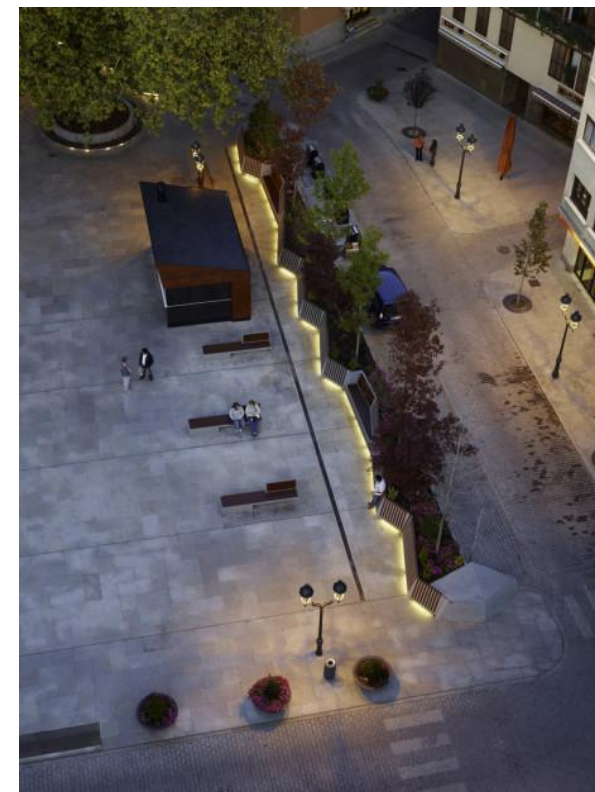
Obr. 17 Situace

Obr. 18 Současnost

Obr. 19 Před realizací

Obr. 20 Pohled shora

Obr. 21 Detail mobiliáře

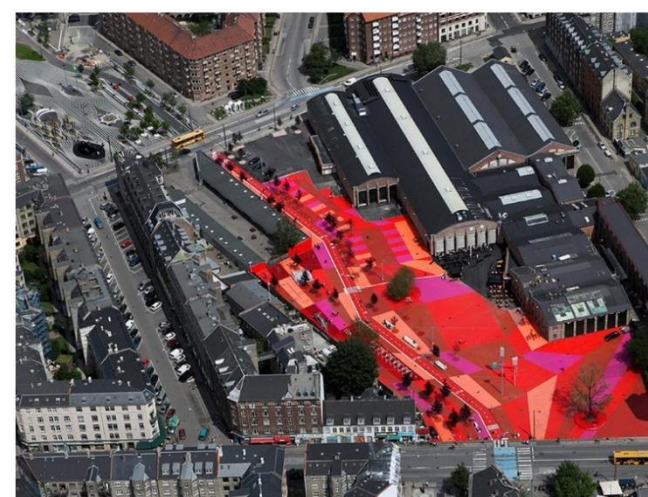

Obr. 22 Situace parku Superkilen

7.2.3 Superkilen

Veřejný park realizovaný v roce 2013 v městské části Nørrebro v dánském městě Kodaň navržený ve spolupráci skupiny designérů Superflex a architektonického studia Bjarke Ingels Group a německých zahradních architektů firmy Topotek1. Prostor byl navržen především pro využití lidmi, kteří žijí v blízkém okolí. Celé území je rozdělené na tři části, náměstí, trh a park (Rudé náměstí, Černý trh a Zelený park). Území je téměř kilometr dlouhé a je v něm umístěno 108 prvků, které zastupují symboly z různých zemí světa. U každého prvku se nachází jeho název v dánském jazyce a v jazyce země původu. Podoba Rudého náměstí je nejvíce ovlivněna sportovní halou, která zde stála již před vznikem parku, takže je určeno především pro sportování. Stojí na něm například posilovna z Turecka, boxovací ring z Thajska, oboustranná lavička z Curychu nebo houpačky z Bagdádu. Černý trh o víkendu slouží jako trh, ale přes týden, když je prázdný, slouží díky netradičnímu terénu a zónování ke komunitnímu setkávání, je to klidnější část. Nachází se zde například pumpa z Norska, netradiční lavička se sedátky v jiném směru, takže vás neruší člověk, který si k vám přisedne, lavička z Bruselu, kde můžete sedět ve stínu stromu, ale zároveň chrání strom před poškozením a propouští vodu dolů, takže funguje jako klasická mříž, ale je vyzvednutá do sedací úrovně a je možné se na ni posadit nebo velké množství kamenných stolků pro klasické deskové hry jako např. šachy. Na rozměrově nejmenší část (trh) navazuje rozměrově ta největší – Zelený park. Přestože se území skládá ze tří částí, působí jako jeden celek, protože je propojené

cyklostezkou, která prochází celou Kodaň. Mezi 108 prvky z celého světa se nachází také klasická česká lavička, věnovaná Prahou 6, kterou ve veřejném prostoru Česka uvidíme velmi zřídka. Prvky, ze kterých se park skládá, nejsou nijak exkluzivní nebo drahé, ale naopak velmi nápadité, vzniklé na základě dotazování zdejších obyvatel. Pomocí těchto prvků může návštěvník získat informace o různých zemích světa. (Wikipedia, 2017)

Obr. 23 Čerstvě vybudované Rudé náměstí

Obr. 24 Rudé náměstí s odstupem času

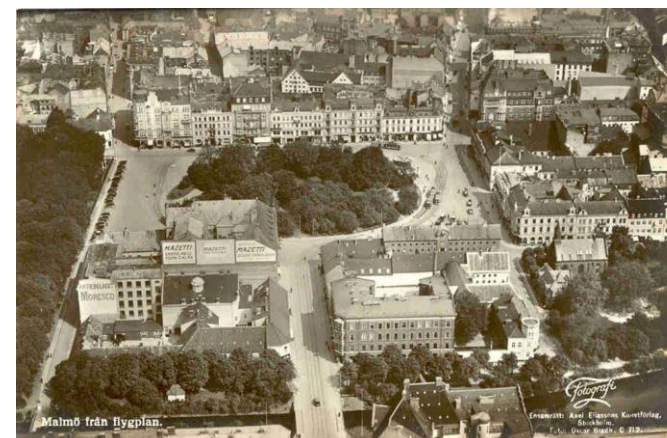
Obr. 25 Zelený park

Obr. 26 Černý trh

7.2.4 Gustav Adolfs Torg

Obnovený městský prostor náměstí sloužící k pobývání a dopravě zároveň. Spolupráce krajinného architekta Sven-Ingvar Anderssona, architekta Ib Rasmussena a výtvarníka Siverta Lindbloma byla realizována v roce 1997 ve městě Malmö ve Švédsku. Obnova Gustav Adolf Torg je charakteristická kruhovými, oválnými a rovnými liniemi, které opisují staré stromy na náměstí a respektují nepatrný sklon terénu. Městský prostor je důležitým uzlem v systému pěších tras a funguje jako náměstí, park a autobusové nádraží. Náměstí Gustav Adolfs Torg vzniklo v souvislosti s rozšířením města za hradby. Koncem 19. století bylo upraveno jako park s mnoha stromy vysazenými do oválů mezi klikatícími se cestičkami. Později zde začala převládat doprava. Náměstí před obnovou protínalo mnoho autobusových a tramvajových tras. Dnes má náměstí parkový ráz a po celý rok se zde konají trhy a jiné události. Náměstí spojuje dvě hlavní pěší ulice a je důležitým dopravním uzlem řady autobusových linek. Andersson upravil terén a dlážděné plochy nechal meandrovat mezi zelení. Zpevněné plochy jsou nejfrekventovanější v táhlém oblouku napříč náměstím. Nezadlážděné ostrůvky kolem stromů pokrývá tráva nebo štěrk, jsou to méně rušná místa, která nabízejí klidnější způsob rekreace. Skupiny stromů, nové i staré stromy, jsou opsány vodorovnými kruhy žulových obrubníků různé výšky, které poskytují druhotnou možnost sezení. V jihozápadním rohu skupinu stromů a květin lemuje elegantní vlnovitá lavička. Plocha náměstí, zelené souostroví v precizním žulovém moři, má malý sklon jižním směrem. Je to znát v místě dotyku dlažby s obrubníky měkkých ploch. Dlažbou z kostek procházejí ve stálém rytmu dvojice rovnoběžných žulových obrubníků, které jí dodávají přirozené měřítko. Prostřednictvím „šrafované“ linie obrubníků je vyznačeno spojení mezi dvěma hlavními pěšími vstupy do náměstí, jejich spojnice má tvar velmi protáhlého oblouku. Na západní straně, kde se náměstí dotýká zastávky a čekárny autobusů, jsou kruhové plochy vystřídány rovnými zídkami ze žuly, jejichž výška se hodí k sezení. V největším kruhu je umístěn pavilon kavárny s venkovním posezením. Řadu fontán podél fasád na východní straně náměstí ztvárnil Lindblom. Lamps osvětlení jsou pravidelně rozmístěny po velké elipse vepsané do půdorysu náměstí, takže se dotýkají všech povrchů, které se zde nacházejí, a zároveň osvětlují různé části náměstí. Osvěžující náměstí poskytuje mnohostranné možnosti k pobytu. Člověk se zde může posadit a pozorovat proměnlivý proud chodců, nalézt klidné místo mezi stromy přímo na trávníku nebo si sednout do kavárny a těšit se pohledem na pouliční muzikanty. (GEHL, GEMZØE 2000)

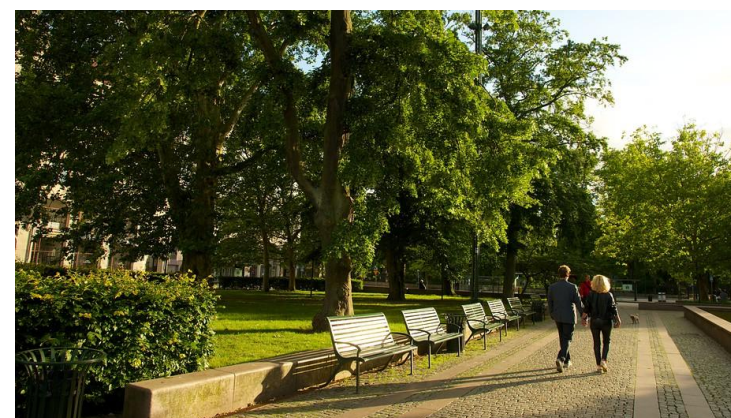
Obr. 27 Historický letecký snímek na náměstí

Obr. 28 Zelený ostrov na náměstí

Obr. 29 Plocha náměstí

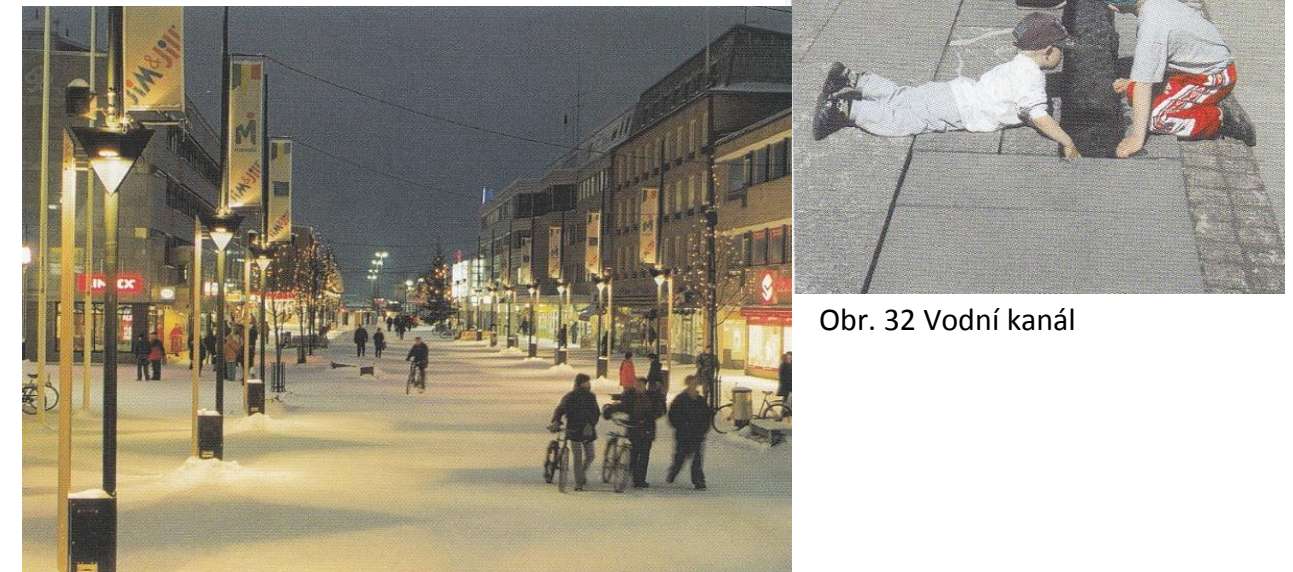
Obr. 30 Dvojice rovnoběžných žulových obrubníků

7.2.5 Hlavní ulice ve městě Kouvola „Manski“

Obnovený prostor ulice v centru města Kouvola ve Finsku z roku 1998 vypracovaný architekty Mikko Heikkilä Oy a Erkko Korhonen a výtvarníky Johanne Rope a Juhani Salmenperä. Hlavní ulice města široká 26 metrů – Kauppalankatu, nazývaná „Manski“ – se začala v roce 1995 používat jako pěší ulice. V roce 1998 byla ukončena její rozsáhlá přestavba a už se plánuje, že se tato zóna později rozšíří. Kouvola, město bez břehů (nemá ani jezera ani mořské pobřeží), zvolilo vodu za téma pro svou hlavní pěší ulici a umístilo zde tři sochařská díla: „Mapový kámen“, „Deltu“ a „Zmoklé kameny“. Tyto prvky jsou spojeny stružkou dlouhou 150 metrů a 25 cm širokou. Mapový kámen je vytesán z finské žuly a symbolizuje prameny místní bystřiny Kymi. Malá umělá říčka pramení na Mapovém kamenu, protéká ulicí a je ukončena Zmoklými kameny, šesti monolitickými bloky z černé žuly. Z trysek skrytých na vrcholku bloků stéká voda po leštěné žule a oživuje a zvýrazňuje tmavé kamenné plochy. Ačkoli strouha v ulici je jen docela úzká, je výrazným architektonickým prvkem, který podtrhuje lineární charakter uličního prostoru. Hrany strouhy jsou ze stejného důvodu, aby zvýraznily linearitu ulice, o několik centimetrů vyvýšeny nad kamennou plochu. Kamenné můstky přes potok označují vchody do obchodů. Večer je voda zespondu osvětlena. Důležitým cílem bylo, aby byl prostor ulice také atraktivním místem pro děti. Voda stékající po kamenných sousoších a žbluňkající v příkopu funguje jako populární místo pro dětské hry. Dlažba je skládána z pevných betonových desek a z červené a černé žuly. Každá „funkční zóna“ má v ulici svůj pruh dlažby jiné textury a jiný mobiliář, což opět zvýrazňuje lineární charakter ulice, ale zároveň znamená více místa pro chodce a sociální aktivity. Jednoduchá a hladká dlažba podél stružky je vhodným místem pro vojenské přehlídky, městské slavnosti, výstavy květin, tržičtěstě a jiné události během roku. Veškerý mobiliář ulice, tj. lavičky, lampy, tržní stánky, stojany pro jízdní kola apod., je speciálně navržen pro centrum Kouvoly podle principu, že každé město si zaslouží svůj vlastní unikátní program mobiliáře, který by zdůraznil jeho identitu. Nálada a charakter uličního prostoru se dramaticky mění v zimě. Voda v kamenných studánkách a vodním příkopu se zavírá a příkop se pokryje dřevěnými deskami - a sněhem. V dlouhém zimním období je osvětlení ulice základním zdrojem světla po většinu dne. Osvětlení bylo navrženo s myšlenkou vyzdobit plochy pokryté sněhem a řada prvků mobiliáře, mezi jiným zastřešené lavičky, má proto vestavěná světla. Zima je nejen tmavá, ale i velmi studená, s teplotami mezi nulou a minus 29 °C. V tomto dlouhém období se povrch ulice pokrývá bílým sněhovým kobercem, na kterém se odráží mnoho různých druhů světla, a zimní ulice tak získává zcela zvláštní atmosféru. (GEHL, GEMZØE, 2000)

Obr. 31 Vodní prvek - Zmoklé kameny

Obr. 32 Vodní kanál

Obr. 33 Zimní ulice

Obr. 34 Pohled na ulici v létě

8. Návrhová část

8.1 Základní charakteristika

8.1.1 Lokalizace, hranice řešeného území, vazba na okolí

Zvolené území se nachází v jihomoravském městě Brně na pomezí dvou katastrálních území – Staré Brno a Brno-střed, zahrnuje dva větší prostory, propojené ulicemi. Ve východní části zahrnuje prostor malého parkového náměstí (Nové sady) s prostorem kolem kulturní památky Městské lázně, zahrnující také severně od lázní ulici Kopečná, propojené ulicemi Vodní, která vždy nebývala běžnou ulicí, nýbrž na ní byl náhon řeky Svratky (viz kapitola 8.2 Historický a urbanistický vývoj území). Západní část území, kde se nachází malý park, vymezují ulice Vodní, která ji zároveň propojuje s Novými sady, a ulice Leitnerova.

Obě části, jak parkové náměstí, tak malý park, jsou na okraji v dotyku s vysoce frekventovanou a důležitou městskou třídou, ulicí Hybešovou. Celý prostor je v denních hodinách velmi dopravně vytížený – z hlediska pěší i motorové dopravy, především proto, že je v kontaktu s areálem nemocnice a navazuje na ulici Nádražní, která je hlavní spojnici s dopravním uzlem Hlavní nádraží, kde se nachází Hlavní vlakové nádraží a křížení tramvajových, trolejbusových i autobusových linek.

Řešené území se nachází v nadmořské výšce v rozmezí 201-205 m n. m. Celková výměra činí 18849 m², která je tvořena z velké části uličním prostorem, jedinou stavbou zde je již zmíněná budova lázní. Terénní rozdíly v území jsou ve východní části překonávány pomocí zídek a svahů, v západní části se dramaticky nemění. Domy, které vymezují hranice území, jsou převážně pěti – šestipatrové a v mnoha případech mají zrekonstruované fasády.

8.2 Historický a urbanistický vývoj území

8.2.1 Josefínská předměstí a vývoj předměstské zóny do poloviny 19. století

První továrny na brněnských předměstích

Nebývalé rozšíření brněnské předměstské zóny v poslední čtvrtině 18. století mělo základ v počáteční fázi industrializace Brna, jejíž základy lze sledovat od poloviny 18. století, kdy v Brně vzniklo manufakturní kolegium, byla zde zřízena Půjčovní banka, burza a povoleny dva trhy

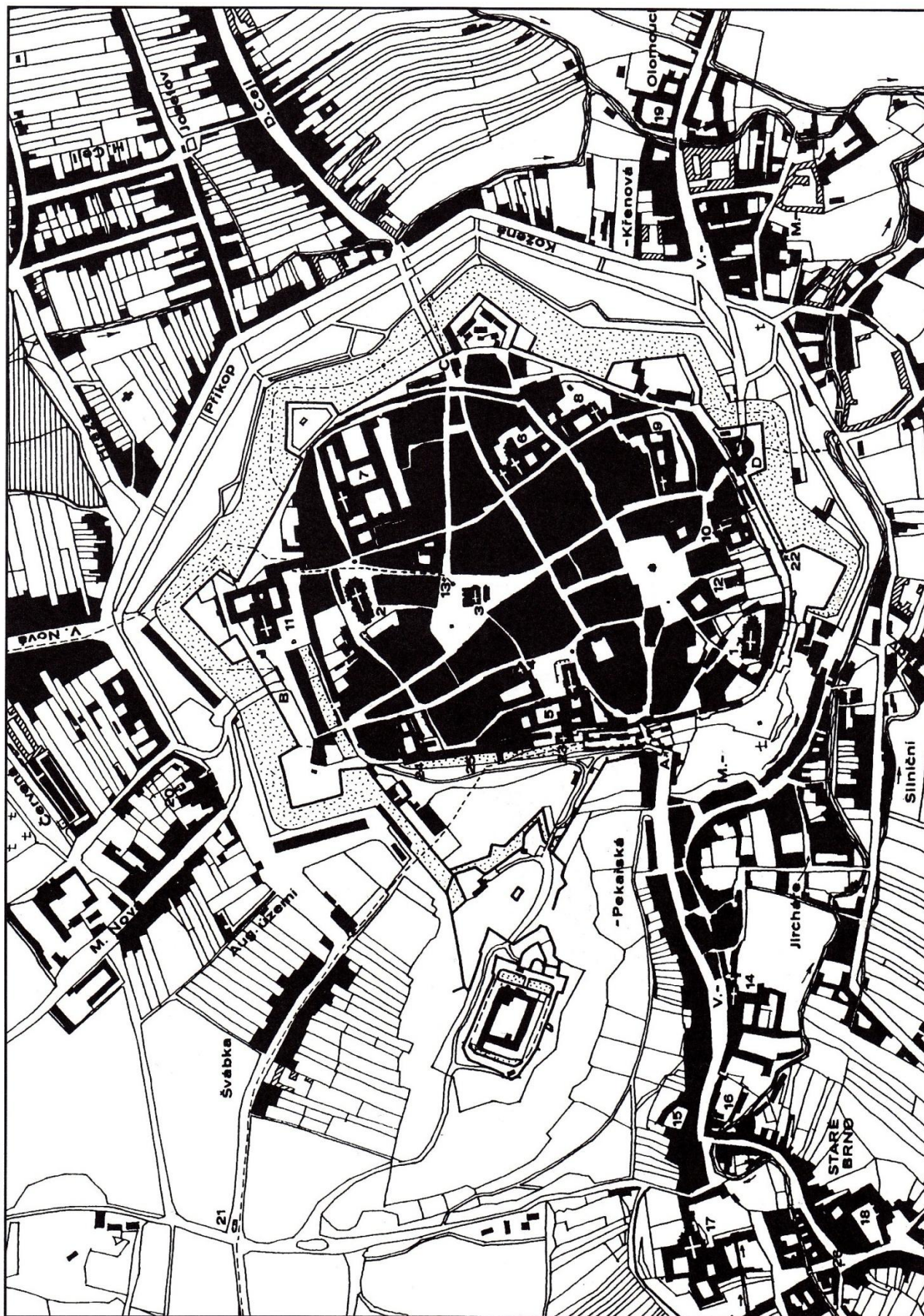
na vlnu. Tradiční brněnské soukenictví začalo překonávat cechovní omezení a vyvíjet se v kapitalistickém duchu. Roku 1783 Josef II. zrušil rozdíl mezi cechovními mistry z města a z předměstí, nikdo z nich však neměl prostředky pro zřizování továren. (KUČA, 2000) V této době probíhal především rozkvět textilního průmyslu – zakládaly se manufaktury na výrobu plyše, cajků, bavlny, továrny na výrobu šátků a hedvábných stuh, na sukno, barvírny a valchy.

Rozvoj průmyslu podpořil vedle zrušení nevolnictví i toleranční patent z roku 1781, neboť někteří ředitelé továren a dělníci z Německa byli nekatolíky. Protože ruční práce vyžadovala velký počet dělníků, byla pro ně zakládána nová předměstí. Na růstu předměstské zóny po roce 1764 se sice v určité míře podílela i dosavadní sídliště, rozhodující podíl však připadl celkům nově zakládaným, kterých od 70. let 18. století po obvodu města vzniklo třináct. (KUČA, 2000)

Nová předměstí

Tradiční okruh kolem brněnských hradeb, potlačený barokními fortifikacemi, byl v kvalitativně nové úrovni obnoven v letech 1774-1776 vybudováním okružní silnice od Nové Veselé brány kolem východního obvodu města k Židovské bráně a dále v nové přímé trase mezi Pekařskou a Křídlovickou ulicí na Staré Brno. Silnice, která propojovala jednotlivé radiály císařských silnic, budovaných již od 20. let 18. století, byla trasována v pokud možno přímých úsecích, se zlomy vždy těsně při špici vnějších bastionů, a její vývojový význam byl zcela zásadní, neboť závazně vymezila budoucí vnější okraj okružní třídy, což bylo důležité zejména proto, že současně vznikající nová předměstí (zejména Příkop a Kožená Ulice) tuto linii již musela respektovat, a především: ani po zboření vnějšího pevnostního pásu ji nemohla překročit. Nová silnice se také stala osou Silniční Ulice. (KUČA, 2000)

Prvním z nových josefínských brněnských předměstí se stala Kožená Ulice, založená v 70. letech právě po jihovýchodním obvodu okružní silnice. (KUČA, 2000) Roku 1782 vyrostla Silniční ulice při nové okružní silnici, na území mezi Svrateckým náhonem (a Jircháři) a Novosadským potokem. (DŘÍMAL, PEŠA, 1969) V zásadě lze říci, že v této době vznikala nová předměstí v návaznosti na okružní silnici.

Obr. 35 Brno roku 1825, po zrušení vnějšího pevnostního pásu – podle O. Vičara, 1950.

Většina nových brněnských předměstí sice zůstávala v rámci mimobrněnských vrchnostenských celků, roku 1785 však císař Josef II. zřídil pro udržování pořádku v Brně c. k. policejní ředitelství, jemuž podřídil město i předměstí. Císařovou snahou bylo spojit předměstí s městem, proto novým úřadům a ústavům dával pravomoc i na předměstích. Zrušením nevolnictví roku 1781 zanikla obyvatelům vrchnostenských předměstí bezprostřední závislost na vrchnostech. Rovněž reorganizace far a škol roku 1784 a působnost dobročinných ústavů (nemocnice u sv. Anny, porodnice, nalezince, sirotčince, blázince a chudobince) byla společná pro město a předměstí. Roku 1796 pak císař František přikl brněnskému magistrátu udělovat povolení k řemeslu a průmyslu v celém obvodu města i předměstí bez ohledu na vrchnostenskou jurisdikci v cizích předměstích. V důsledku toho bylo brněnské měšťanské právo udělováno i obyvatelům v cizích předměstích. Brněnský magistrát se stal obchodním, směnečným a hrdelním soudem i pro předměstí. (KUČA, 2000)

Jestliže roku 1763 mělo město s magistrátními předměstími 7 805 obyvatel, do roku 1780 jejich počet vzrostl na 11 288 (spolu s cizinci na 13 907) a roku 1797 na 23 191. Roku 1824 již v obvodu brněnského policejního ředitelství žilo kolem 35 000 lidí, z toho na vnitřní město připadalo zhruba 11 000 osob. (DŘÍMAL, PEŠA, 1969; KUČA, 2000)

Celkově lze říci, že již poslední čtvrtina 18. století vnesla do poměru města Brna a předměstské zóny zásadní změnu a již nyní se zde projevil dva výrazné urbanistické procesy. V návaznosti na starší předměstskou osnovu došlo k největšímu růstu zástavby v celé dosavadní historii, který pak nebyl překonán až do konce 19. století. Tento růst upevnil novověkou radiální osnovu předměstské zóny, znovu ji však spojil do souvisejícího prstence kolem vnitřního města, v němž bylo rozlišování jednotlivých celků většinou jen administrativního charakteru, neboť z urbanistického hlediska srůstaly, a tento fakt byl v mnoha případech vyjádřen jejich pojmenováním nikoli „samostatným“, ale formou názvu samostatných „ulic“. (KUČA, 2000)

Za ještě závažnější rys vývoje tohoto období je nutno považovat formování brněnské průmyslové zóny, zejména při obou náhonech a při řece Svitavě, která byla později napříměna. Protože výroba se rozvíjela co do stavebního objemu výroben postupně, od malých provozoven, prorůstala později ve větší či menší míře jednotlivé předměstské celky a při neodvratném dalším růstu, zejména po přechodu na tovární výrobu, se začala uplatňovat na úkor vlastní obytné funkce území, ovšem nikoliv v té míře, aby ji zcela eliminovala. Při tradiční radiální struktuře předměstí,

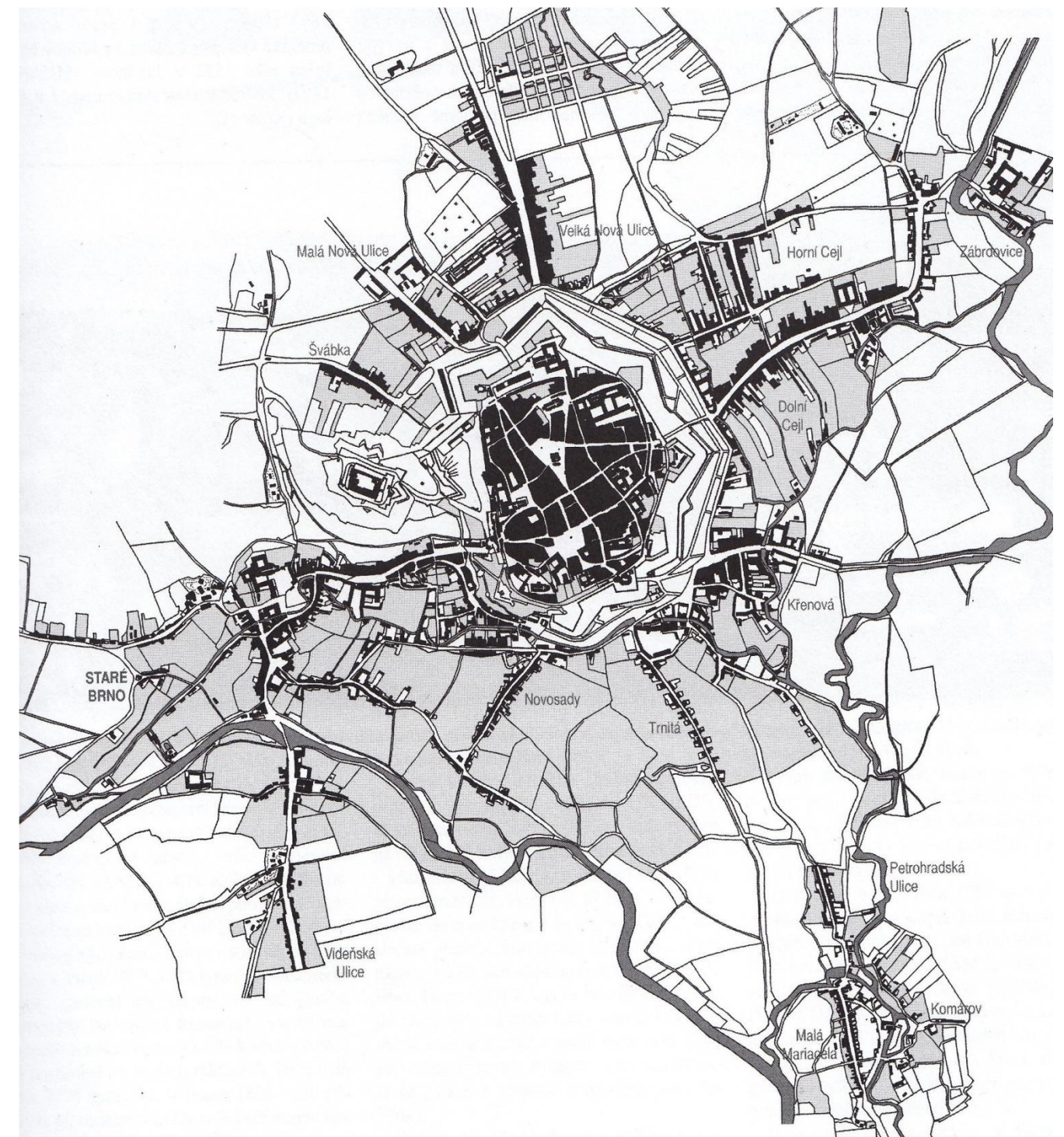
kteřou zasáhla po celém východním, jižním a jihozápadním obvodu města (na severní straně sice rozvoj výroby začal, dále se však nerozvíjel, neboť zde chyběl zdroj pitné vody), tak vytvářela průmyslový prstenec těsně přilehlý k vnitřnímu městu, které bylo dosud izolováno pevnostním pásem a nemohlo proto tento tlak vyrovnat. K tomuto rozvoji navíc došlo příliš časně, dokud se ještě ani nejbližší předměstské celky nemohly přeměnit na rovnocenné čtvrti městského charakteru, předměstí navíc podléhala různým církevním i světským vrchnostem, třebaže od roku 1796 zahrnovala politická správa brněnského magistrátu v podstatě i tyto urbanistické celky. Popsaný rys urbanistického vývoje se stal trvalým negativním důsledkem časného a živelného rozvoje předměstí i průmyslové výroby, který se do současnosti nepodařilo odstranit a téměř ani omezit. Do konce 18. století vytvořenou půdorysnou strukturu předměstí v 1. čtvrtině 19. století urbanisticky kodifikovaly i renovované silnice. Výrazně utilitární, jednostranný průmyslový ráz brněnské předměstské zóny v josefinské době byl příznačný i tím, že zde nejen nebyl postaven žádný kostel, ale naopak byla velká část starších církevních staveb na tomto území zrušena a často i zbořena. Zvláště citelně bylo postiženo Staré Brno. Z dříve velkého počtu církevních staveb starobrněnské oblasti se dodnes zachovala jediná - klášter cisterciáků. Popsaný urbanistický rozvoj předměstské zóny byl sice součástí tzv. raabizace, probíhající na řadě panství, měl však nikoli zemědělské, ale industriální příčiny, neboť většina nových osad byla od počátku osídlena dělnictvem. Rychlý rozvoj brněnského průmyslu, o který se ve velkém zasloužili brněnští židé, byl tedy nesporně hlavním motivem. (KUČA, 2000)

8.2.2 Brněnská předměstská zóna v 1. polovině 19. století a její architektura

Rozvoj průmyslu se soustřeďoval jednak do starších předměstí, zejména při obou náhonech, mimoto však i do předměstí nově založených. Horní Cejl, Dolní Cejl, Kožená Ulice a Náhon vykázaly za 1. čtvrtinu 19. století zdvojnásobení počtu obyvatel. Velká Nová Ulice, Malá Nová Ulice, Pekařská Ulice, Zábřovice a Staré Brno vzrostly o třetinu. Největší počet vlnářských dělníků žil na Dolním a Horním Cejlu, ve Starém Brně, Novosadech, Pekařské Ulici, Velké Nové Ulici, Josefově a Zábřovicích. (DŘÍMAL, PEŠA, 1969; KUČA, 2000)

Po explozi v 70. – 90. letech 18. století však již nová předměstí až do 80. let 19. století dále téměř nerostla, takže zvláště nejsilněji industrializovaná předměstí, např. Dolní Cejl, Křenová, Dornych, oblast Pekařské Ulice aj. byla brzy postižena neúnosnou přelidněností. V celém Brně přibýlo v tomto období přes 10 000 lidí, ale jen 65 domů. Takový nárůst obyvatelstva nemohl být

uspokojen ani stavbou velkých pavlačových domů, které se v prvních dvou třetinách 19. století staly charakteristickou a dominantní složkou zástavby brněnských průmyslových předměstí, zatímco jinde ještě přežívala přízemní zástavba. (KUČA, 2000)

Obr. 36 Celkový rozsah zástavby brněnské aglomerace k roku 1825. Podle map stabilního katastru kreslil K. Kuča 1999.

Do prostoru předměstské zóny byly situovány i první novodobé brněnské sociální a zdravotnické ústavy například roku 1834 opatrovna pro předškolní děti chudých zaměstnaných rodičů na Křídovické ulici, odkud byla přemístěna později na Novosady. Architektura předměstské zóny byla na počátku 19. století vesměs velmi náročná a charakterizoval ji kontrast mezi staršími malebnými přízemními a patrovými domky s barokními mansardovými střechami a novými utilitárními pavlačovými domy a mohutnými objekty nových továren, které však v některých případech představovaly poměrně náročná architektonická díla empíru. Lze říci, že v období 1. poloviny 19. století převzala brněnská předměstská zóna vedoucí postavení ve vývoji brněnské architektury, které však ztratila již v 50. letech v souvislosti s počátkem realizace monumentální okružní třídy. (KUČA, 2000)

8.2.3 Vnitřní město v období klasicismu

Ani po celou polovinu 19. století vnitřní Brno nezaznamenalo žádnou větší změnu urbanistické struktury a kompozice. Do roku 1843 byla jen dokončena dostavba bloku mezi někdejší vnitřní hradbou a barokním opevněním, vymezeného dnešními ulicemi Českou, Solniční, Opletalovou a Joštovou, v jehož jižní části byla postavena policejní kasárna. Zatímco ještě roku 1817 existovaly okrasné terasové zahrady mezi hradbami, kapucínským klášterem a Petrovem pouze v západní části, přiléhající k areálu Dietrichštejnského paláce, roku 1843 již byly vybudovány tzv. Kapucínské zahrady v plném rozsahu. Utilitární klasicismus 18. a 1. poloviny 19. století se ve vnitřním městě projevil v poměrně malé a především nevýrazné míře jednak v nájemních pavlačových domech městského typu, jednak v málo náročné zástavbě podél hradeb, či při úpravách nových domů, jednotný výraz městského celku nenarušil. Roku 1781 bylo ve městě instalováno první veřejné osvětlení – 277 luceren napájených lojem. V letech 1818 – 1820 byl obnoven městský vodovod vybudováním dvou nádrží na Františkově, do nichž se čerpala voda ze Svrateckého náhonu a rozváděla se odtud po městě (vodní dílo zrušeno roku 1873, vodojemy zachovány dodnes). (KUČA, 2000)

8.2.4. Zánik bastionového opevnění a budování okružní třídy

Mezi bouřlivě se vyvíjejícími předměstími a poklidnými vnitřními městy existoval na přelomu 18. a 19. století stále neprodyšný krunýř barokního bastionového opevnění. To se stalo hned po období napoleonských válek předmětem neutuchajících likvidačních snah, sem se nyní přesunulo těžiště urbanistického vývoje Brna, aby zde zůstalo až do poslední čtvrtiny 19. století.

Třebaže zánik bastionového opevnění by již neodvratný a město v tomto směru vyvíjelo maximální iniciativu, k jeho úplné likvidaci došlo až po polovině 19. století. Přechodné období první poloviny 19. století je z hlediska vývoje urbanismu 19. století neobyčejně zajímavé, neboť kromě dílčích likvidačních prací ukazuje nebývalou snahu o odstranění vojenského charakteru městských fortifikací, směřující k jejich kultivaci a využití pro život města. (KUČA, 2000)

Likvidace vnějšího bastionového opevnění

Na počátku 90. let 18. století bastionou opevnění existuje stále v plném rozsahu – jak vysoké vnitřní pásmo, tak nízké vnější pásmo. Kolem špic bastionů se vine okružní silnice, po jejíž vnější straně vrcholí stavba nových josefínských dělnických předměstí. Plocha mezi vnějšími bastiony a silnicí – koliště – je od roku 1742 zcela pustá. Roku 1810 byl vypracován plán pro úpravu VIII. bastionu, kde byl v letech 1814-1818 zřízen okrasný park, který vyžadoval navedení značného objemu zeminy. Byly zde vybudovány serpentinové cesty mezi vinohrady, oranžerií, kavárnou a vyhlídkovou plošinou. Tato „defortifikace“ VIII. bastionu byla při jeho přirozeně nepřístupné ostrožné poloze z vojenského hlediska omluvitelná, avšak současně bylo přistoupeno k zahradním úpravám ostatních vnitřních bastionů. Již roku 1817 měla celá plocha I. bastionu geometrickou zahradní úpravu a plocha III. bastionu ornamentálně organickou zahradní úpravu a počátky úprav byly provedeny i na V. i VII. Bastionu. (KUČA, 2000)

Likvidace středověkého městského opevnění

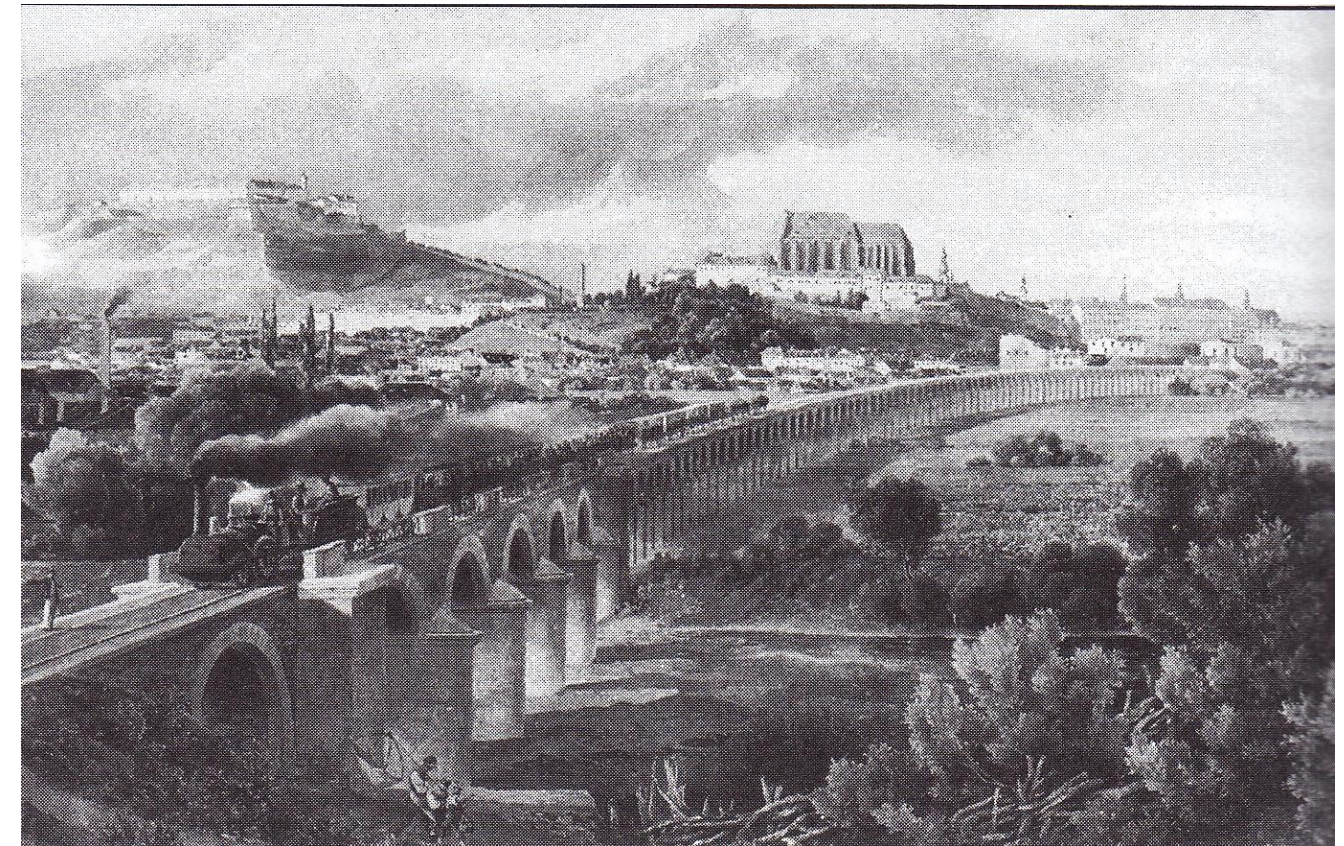
Vnitřní městské opevnění středověkého původu ztratilo větší význam již po vybudování barokních fortifikací. Zánik jednotlivých částí starých hradeb pokračoval i na počátku 19. století. Roku 1817 již neexistovaly původní brány Veselá a Dřevěná (Běhounská), ani vnitřní a vnější Židovská brána - z té však ještě přetrvávala třetí věž v předsunutém barbakánu (zbořena 1835). V plném rozsahu ještě existovaly obě hradební zdi s baštami v úseku mezi Brněnskou a Židovskou bránou. Na západní straně úlohu hradeb již v letech 1726 - 1753 převzal protáhlý nový trakt starých a nových kasáren. Na severní straně města již hradby neexistovaly; mezi jezuitskou kolejí a Měninou bránou byly během 18. století plně pojaty do vnější obvodové zástavby; rovněž přetrvávala hradba kolem kláštera voršilek (františkánek). (KUČA, 2000)

Bastionový zahradní pás

Podnětem dalších úprav byl plán pro budoucí úpravu a okrášení města Brna, jehož vypracování roku 1828 nařídil místodržitel Karel hrabě Ingnazi (1827-1834). Již roku 1831 byla stržena další část vnější městské hradby a zasypávaly se části starých příkopů. U Nové brány byly postaveny 4 domy a na začátku Pekařské ulice, před Brněnskou branou, po pravé straně, také 4 domy. Výsledkem úsilí 20.-30. let byla také částečná likvidace hradeb kolem Petrova a zejména uvolnění staveniště pro blok činžovních domů s Hotelem císaře rakouského (=Padovec) na Baštách, který byl postaven v letech 1838-1840 přesně v rozmezí staré vnitřní a vnější hradby. V letech 1835-1843 byly všechny zbývající kurtiny (spojovací úseky mezi bastiony) a bastiony přeměněny v sady se stromovými alejemi, keřovými cestičkami a plochami trávníků. Spolu s kolejištěm tak Brno získalo provizorní první parkový okruh, nahrazený až později proslulou okružní parkovou třídou. (KUČA, 2000)

Stavba železnice

Významným mezníkem tohoto prvotního období vývoje okružní třídy se stala stavba železniční dráhy císaře Ferdinanda Vídeň - Břeclav - Brno, povolená císařem dne 4. 3. 1836. Ke stavbě nádraží vykázal císař z fortifikačních pozemků příkop a kolejiště mezi Františkovem a Ferdinandovou branou. Železnice byla zaústěna do těsné blízkosti vnitřního bastionového pásu, a to i za cenu neobyčejně rozsáhlých terénních úprav, přeložení Svrateckého náhonu a především vybudování 637 m dlouhého viaduktu o 72 obloucích, který začínal ještě před řekou Svatkou a současně výhodně překlenul celou zaplavovanou svrateckou nivu (viadukt později zanikl v náspu rozšířeného kolejiště). Trať se po vstupu na zvýšenou plochu opevnění stočila souběžně s kurtinou a nádražní budova - rovněž koncového nádraží - byla postavena kolmo ke kolejišti, jižně od VI. bastionu, v jeho těsné blízkosti, což bylo vlastně výhodné i z hlediska přístupu, neboť v VI. bastionu byla začleněna Ferdinandova brána, postavená v letech 1835-1836, zřejmě v souvislosti s železnicí. V nepochybné vazbě na nádraží vznikl blok empírových domů s hotelem Padovec (1838-1840) těsně za Ferdinandovou branou, který se později stal organickou součástí nové okružní třídy. Z hlediska urbanistické kompozice naopak brněnská situace nádraží znemožnila následnou realizaci parkové okružní třídy po jižní straně města. V novodobém vývoji území brněnské okružní třídy šlo o 2. vývojovou etapu, nepříznivě korigující předchozí empírovou parkovou kompozici. (KUČA, 2000)

Obr. 37 Železniční viadukt, v popředí řeka Svatka, vzadu vlevo Špilberk, uprostřed Petrov (E.Gurka, 1839).

Regulace vnitřního Brna (1924)

První etapou soutěže na celkový ideový regulační plán Velkého Brna bylo vypsaní ideové soutěže na regulaci vnitřního Brna. Soutěž se měla soustředit především na komunikační problémy při zachování historického půdorysu vnitřního města. Zásadním požadavkem bylo odlehčení hlavní osy Masarykova - náměstí Svobody - Rašínova - Moravské náměstí a řešení přilehlých území, zvláště na jihozápadní straně. Přes některé podněty regulačního poradního sboru, zvláště využít Husovu třídu a jejího prodloužení přes Denisovy sady k nádraží jako sběrnou obvodovou komunikaci, nepřinesla soutěž očekávané výsledky. (KUČA, 2000)

Jedním z klíčových momentů při přeměně města by se dal považovat požadavek na proražení cesty z Husovy ulice, a tedy vzniku malého městského okruhu, za účelem propojení tramvajové trasy Husova - Nové Sady - Hlavní nádraží, který byl pak realizován až za 2. světové války.

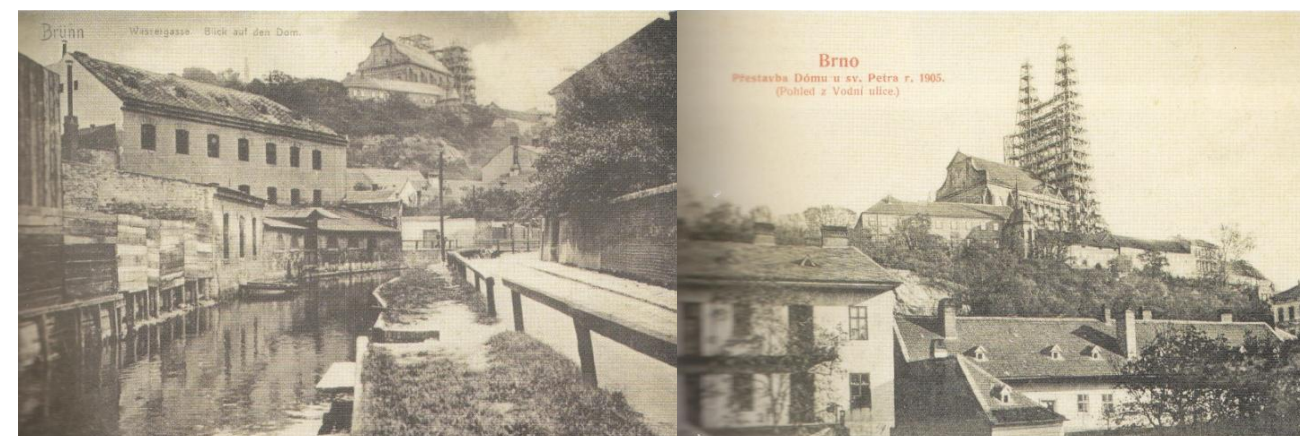
Druhá světová válka, spojená s německou okupací, znamenala ochromení vývoje města. V letech 1939-1941 byl pouze realizován předválečný záměr prodloužení Husovy třídy k nádraží

odvážnou serpentinou, vylámanou do skalnatého úbočí Petrova, čímž byly citelně dotčeny Denisovy sady (Františkov), ovšem z hlediska komunikačních potřeb šlo o dílo zásadní důležitosti.

Svratecký náhon ("Malé Benátky")

Ve 13. století v souvislosti s rozvojem a formováním brněnských předměstí, a s rozvojem řemesla bylo nezbytné zajistit dostatek vody pro mlýny, koželužny a další provozy (lázně). Z tohoto hlediska byla výhodná blízkost potoka Ponávky, ten však celkovým potřebám nemohl stačit, a proto již krátce po založení města bylo vytvořeno významné vodohospodářské dílo - Svratecký a Svitavský náhon. Oba zřejmě v některých úsecích využívaly vedlejších či zaniklých ramen obou řek. Svratecký náhon začínal v oblouku Svatky pod Červeným kopcem (v prostoru velodromu na výstavišti), směřoval na Staré Brno a pokračoval pod Pekařskou ulicí přes dnešní areál nemocnice sv. Anny a kolem úpatí Petrova a jižní strany města na Dornych, kde ústil do Ponávky a z ní do Svitavy. (KUČA 2000)

Jircháře byly dlouhodobě od středověku jen mokřady a jako menší obec se konstituovaly až koncem 18. století. Tehdy zahrnovaly dnešní ulici Jircháře (nově vytrasovaná), Leitnerovu (původně Školní) od Anenské po Hybešovu (Silniční) a větší část Vodní ulice. Její název navozuje místní situaci - leží totiž nad zatrubněným svrateckým náhonem, který tvořil jižní hranici tohoto území. Zatímco do poloviny 19. století převažovaly v Jirchářích a bezprostředním okolí menší domky, doplněné jen sem tam novějšími pavlačovými domy, po polovině 19. století se situace změnila vybudováním továrny na vlněná sukna a brzy i dalšími továrnami. I v tomto předměstí tedy brzy začalo hrát výraznou roli dělnické obyvatelstvo. Z dnešního pohledu, který mnohdy nekriticky obdivuje malebnost starých zákoutí, musíme připomenout, že pavlačové domy, sklánějící se na území Jirchářů do náhonu, vytvářely působivou scenerii, nazývanou už současníky malými Benátkami (a jistě ne zcela nepodobnou např. pražské Kampě). Tato malebnost však byla jen vnějšková, neboť šlo o inundační (záplavové) území, jemuž hrozila zvláště po zimě zvýšená hladina vody, a svou stálou vlhkostí muselo být pro stálé obyvatele velmi nezdравé. (JORDÁNKOVÁ, SULITKOVÁ 2010)

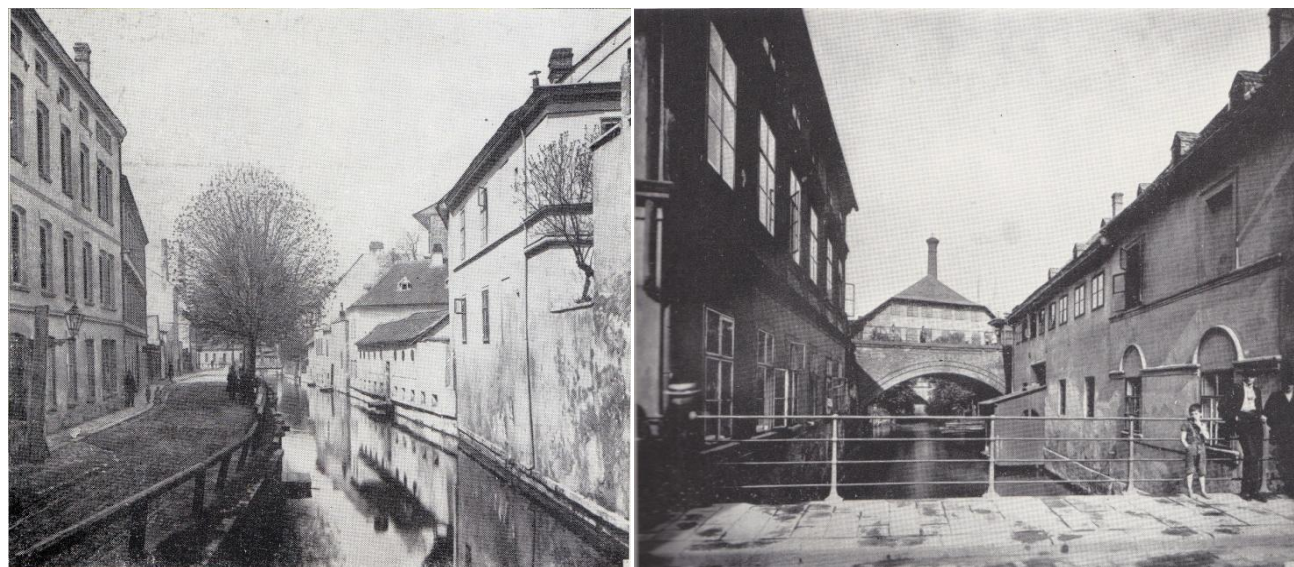
Obr. 38 Pohled z ulice Vodní na Petrov, 1589

Obr. 39 Pohled z ulice Vodní, 1590

Obr. 40 Ulice Vodní, 1593

Obr. 41 Ulice Vodní, 1595

Obr. 42 Svratecký náhon na Vodní ulici, 1910 Obr. 43 Svratecký náhon na Dornychu, 1911

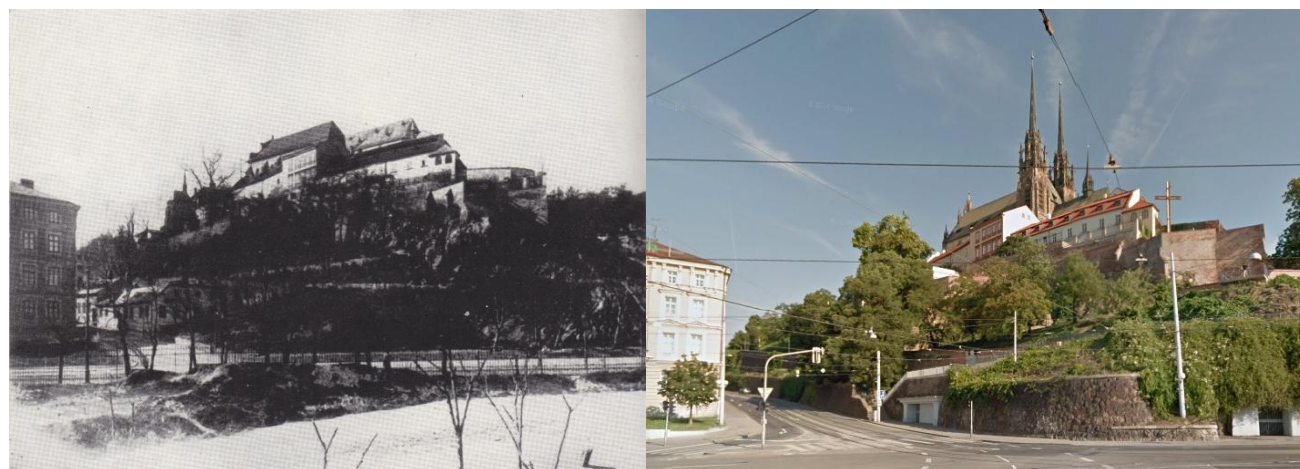

Obr. 44 Pohled na Petrov z ulice Vodní, 1918.

Novosady

Již roku 1839 byl katastr Novosadů po jihovýchodní straně zástavby rozdělen viaduktem břeclavské trati. Třebaže byla roku 1869 trať zdvojkolejněna, neměla dosud železnice na Novosady devastující vliv. Starší zástavba vesnického charakteru byla ve 2. polovině 19. století nahrazena pseudoslohovými činžovnými domy, a to po obou stranách. Situace se změnila až na samém konci století, kdy byla v letech 1894-1897 provedena rozsáhlá přestavba brněnského uzlu a mezi hlavním nádražím a mostem přes Svatku bylo vybudováno nové nákladní nádraží s velkou skladištní budovou z režných cihel, vše na násypu, který pohltit starý viadukt. Násyp byl proveden po západní straně starého viaduktu, takže zabral téměř polovinu délky zahradních parcel Novosadů. V délce některých novosadských parcel do té doby vyrostly některé výrobní a skladové objekty, nikoliv však ve větším množství. Nákladní nádraží však znamenalo zásadní pokles aktivity Novosadů pro obytnou zástavbu, takže byla bohužel zmařena šance výstavby reprezentační městské čtvrti mezi Hybešovou ulicí, tratí a Svatkou (viz též Křídlovic). Kolem roku 1900 byla pouze v trase spojovací polní cesty ze Silniční Ulice (Hybešova) do Křídlovic vybudována Gomperzova ulice (Bezručova), obestavěná velkoměstskými činžovnými domy, která je vůbec nejreprezentativnější ulicí v celé starobrněnské části Brna. Mimo ni byl do 1. světové války vytyčen pouze začátek krátké Soukenické ulice (z Nových Sadů). Projektovaná spojovací ulice z Nových Sadů do jižní části Bezručovy ulice nebyla nikdy realizována. Tím aktivní urbanizace Novosadů skončila. Pouze roku 1930 došlo k významné dopravní změně. Cesta přes Novosady, končící doposud na křídlovické návsi, byla protažena až k řece (za cenu rozrušení návsi), kde byl vybudován most a za ním pokračující přímá Švancarova (Rennenská) ulice, která umožňovala zcela nejkratší silniční spojení z Brna do Jihlavy a Vídně, ale až po svém dokončení na konci 30. let. Po roce 1945 začal postupný zánik neudržované zástavby jihovýchodní strany Novosadů, který byl způsoben jak sousedstvím nákladního nádraží, tak zvyšující se dopravní zátěží nyní výpadkové ulice. V 80. letech již byla tato strana ulice prakticky bez zástavby, kromě utilitárních objektů. V roce 1994 význam Novosadů výrazně posílila nově vybudovaná tramvajová trať od hlavního nádraží ke krematoriu, zjednodušující spojení s bohunickým sídlištěm. Katastr Novosadů byl na severu vymezen dnes již neexistujícím potokem, který vytékal z bažin severně od dnešní Václavské ulice a vymezil i katastr novodobého založení Silniční Ulice. Na západě sahal za zalomení novodobé Hybešovy ulice, pak hranice pokračovala Křídlovickou ulicí a Náplavkou, takže zahrnoval jen část někdejších Křídlovic; jižní hranici tvořila rámcově řeka Svatka. Katastr Novosad existoval

až do reformy 1966/1969, kdy byla jeho větší část západně od břecavské trati začleněna do Starého Brna a bariérou trati oddělena menší východní část od Trnité. (KUČA 2000)

Obr. 45 Jižní svah Petrova se Skalní uličkou,

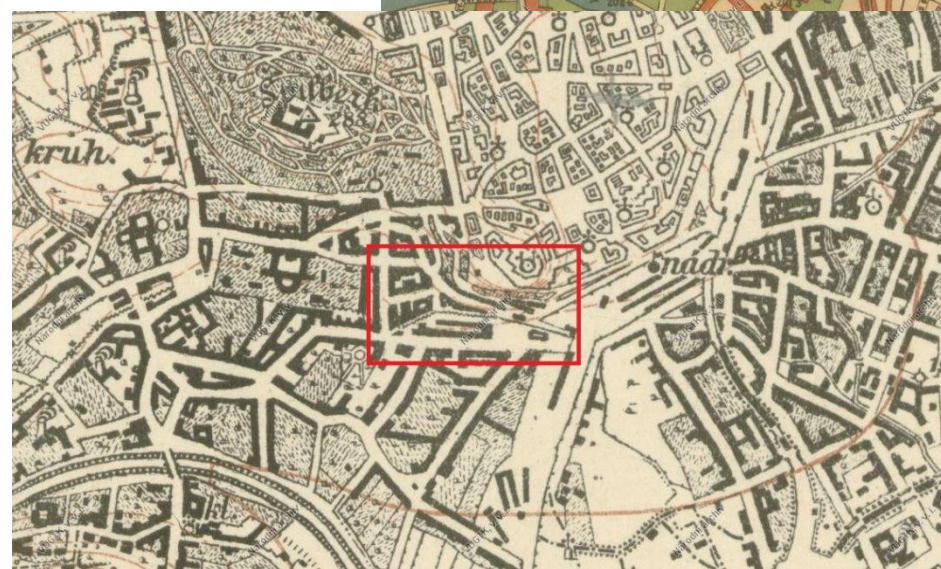
Obr. 46 Současnost

60. léta 19. stol.

Obr. 47 Plán Brna, 1922.

Zobrazuje kanál na ulici Vodní a ještě neprodlouženou ulici Husovu.

Obr. 48 Plán Brna, 1941. Zobrazuje proraženou ulici Husovu a zaniklý kanál na ulici Vodní.

8.3 Analýza současného stavu území

8.3.1 Přírodní podmínky

Podle klasifikace dle Quitta se z klimatologického hlediska jedná o teplou oblast T2, pro kterou je typická mírná, suchá zima a teplé dlouhé, suché léto, roční úhrn srážek se pohybuje v rozmezí mezi 500-540 mm, s průměrnou roční teplotou přibližně 9 °C, která každoročně vzrůstá. (QUITT, 1971) Jelikož se řešené území nachází v centru města, které je intenzivně zastavěné, a vysoce dopravně vytížené, musíme zohlednit také znečištění, extrémně teplé a suché mikroklima s vysokým výparem.

V rámci geomorfologického členění Česka se území nachází v Hercynském systému, subsystému Hercynské pohoří, provincii Česká vysočina, Česko-moravské soustavě, podsoustavě Brněnská vrchovina. (DEMEK, 2006)

Z hlediska geologie a pedologie oblast spadá pod soustavu Český masiv, převážná část zvoleného území leží v kvartérní extraglaciální oblasti s nerozlišenými antropogenními uloženinami, které překrývá kambizem a hnědozem modální. V severovýchodní části území nad lázněmi se nachází metabazalt a zelná břidlice z Moravskoslezské oblasti, kterou překrývá díky silnému antropickému vlivu antropozem. (Česká geologická služba)

V minulosti byla ulice Vodní součástí Svrateckého náhonu, dnes pod ní vede pouze kanalizace, do které jsou odváděny spadlé srážky.

8.3.2 Širší vztahy

Přímo v řešeném území se nachází Lékařské centrum lázně, které byly do nedávna na Ústředním seznamu kulturních památek ČR (Památková ochrana zrušena 11. ledna 2017). Východní část hraničí s Nádražní ulicí, která do ní přímo zasahuje, kolem lázní pak navazuje na ulici Kopečná. Nádražní ulice je jedna z nejvýznamnějších dopravních tepen, které procházejí Brnem-střed, vede k největšímu brněnskému dopravnímu uzlu – Hlavní nádraží. Kolmo na Nádražní vede ulice Hybešova, městská třída, která je spojnicí mezi Mendlovým náměstím a Hlavním nádražím. Hybešova ulice je významná především z hlediska služeb, protože se na ní nachází mnoho obchodů, kanceláří, restauračních zařízení aj. V levé části, kde začíná hranice řešeného území, stojí na ulici Hybešově tramvajová zastávka, která je nejbližší zastávkou od areálu Nemocnice sv. Anny, který se přímo dotýká území. Na sever od území je neméně významná ulice Husova, která je spojnicí

mezi dalším velkým dopravním uzlem – Česká. Všechny tři výše zmíněné ulice jsou obsluhovány tramvajovými linkami MHD. Přibližně ve středu ulice Kopečná se nachází parkovací dům, který není zcela kapacitně využíván. Severně se nachází nejbližší větší zelená plocha – park Špilberk, případně Denisovy sady (Petrov). Nesmíme také opomenout zahrádky domů na konci ulice Vodní, které jsou sice oplocené, ale mají svého genia loci a vizuální stránkou navozují atmosféru vesnických předzahrádek. V současné době lidé místem pouze procházejí pravděpodobně proto, že není dostatečně vybavené a atraktivní, a nemá žádného ducha místa, jelikož byly historické pavlačové domy přestavěny nebo strženy.

8.3.3. Infrastruktura

Území je velmi zatížené pod povrchem i nad zemí inženýrskými sítěmi. Zásadní jsou ve východní i západní části vstupy do kolektorů, které jsou vysoké přes dva metry a tvoří tak neodstranitelnou pohledovou bariéru. Bohužel není možné tyto vstupy odstranit tak, jako je možné kterékoliv jiné sítě přeložit. Samotný kolektor je velmi hluboko pod zemí, takže nebrání žádným povrchovým úpravám, ani správnému kořenění stromů.

8.3.4 Provoz a doprava

Nové sady jsou velmi provozně vytíženým místem, jelikož jsou na spojnici několika důležitých městských dopravních uzlů. Nachází se zde hned několik míst s vysokou koncentrací účastníků pěšího provozu, jde o lidi všech věkových kategorií, a to především v místech, kde se nachází křížení cest a přechody, a pěší doprava se tak zpomaluje. Významným místem se zvýšenou koncentrací rodičů s dětmi je západní parková část, kde se momentálně nachází dětské hřiště, které je oplocené. Nedílnou součástí prostoru Nových sadů je také tramvajová točna, která slouží pouze pro chvilkové stání a odjezd tramvaje, která jezdí pouze jednou za hodinu, přičemž zde lidé nevystupují. V současné době jsou všechny ulice v území plné parkujících aut, i přesto, že je na ulici Kopečná neobsazený parkovací dům a garáže. Prakticky každý dům má vnitroblok, který často také k ničemu neslouží a dokonce stojí na ulicích Vodní i Kopečná garáže.

8.3.5 Inventarizace dřevin

Inventarizace byla provedena na základě metodiky podle Šimka. (ŠIMEK 2014-2015) Celkem se v území nachází 31 stromů, z toho jsou 3 stromořadí (17 ks), 2 skupiny stromů (6 ks) a 8 soliterně stojících stromů, dále 11 soliterních keřů a 3 tvarované živé ploty. Ze všech

stromů jsou pouze dva podprůměrně hodnotné, navržené k asanaci. Mezi esteticky hodnotné exempláře můžeme považovat *Ailanthus altissima*, které mají typický tvar a dobrý zdravotní stav. Zdejší zeleň nemá ucelený charakter a prostor celkově rozbíjí.

8.3.6 Urbanistická koncepce

Byla vypracována na základě současně platící urbanistické koncepce pro město Brno. (Územní plán města Brna) Zahrnuje plánovaný odsun hlavního vlakového nádraží, s tím souvisí prodloužení tramvajové dopravy po ulici Hybešova směrem k ulici Úzká a rozšíření služeb na ulici Hybešova. S těmito fakty samozřejmě souvisí celkové zvýšení provozu.

8.3.7 Povrchy a funkce

Většina domů v této městské části již neslouží pouze pro bydlení, ale stále častěji se v přízemí domů vyskytují obchody, nebo jiné sužby. Pouze na ulici Vodní se nachází jeden soubor čistě obytných domů. Za hranicemi území staví zahraniční developři namísto historických domů jejich obytné soubory, nebo kancelářské prostory. Z materiálového hlediska je prostor velmi rozmanitý barevně a tvarově, což bohužel nepůsobí vizuálně dobře. Prostor tedy funguje jako směsice jednotlivých segmentů, každá část má svojí jednu funkci – bydlení, travní plocha, chodník, silnice, aj., nikoliv jako celek. Východní část na Nových sadech s nezpevněnou plochou nutně potřebuje rekonstrukci, protože hliněný prostor se po dešti mění v blátivé pole, přes které je nemožné projít suchou nohou. V západní části je potřeba rekonstruovat vozovku kombinovanou se struskou, protože nevyhovuje aktuálnímu dopravnímu zatížení a struska v kombinaci s hrboly rozbité vozovky demoluje projíždějící automobily.

8.3.8 Vizuální vazby

Největší vizuální dominantu tvoří kostel sv. Petra a Pavla na Petrově, kostel se nachází na kopci, takže je viditelný z mnoha míst v území a navrácí tak částečně místu historickou atmosféru, která zde byla v době, kdy zde ještě fungovala řemeslná výroba, a protékal náhon řeky Svratky. Další pohledově exponované místo na jih od Nových sadů je prostor Malé Ameriky, což je stará industriální budova, která kdysi sloužila jako sklad a dnes se v ní pořádají kulturní akce a víkendové trhy. Velmi významná je budova Městské Lázně od Bohuslava Fuchse, přestavěná ze starší budovy v letech 1927-28. Jde o jednoduchou budovu v podobě kvádrů, která je korunována corbusierovským rámováním volného patra se střešní terasou. Budova se dodnes využívá jako lázně

specializované na vodoléčebné koupele, nové požadavky na vybavení si však vyžádaly změny v interiérech. S politováním je nutno říct, že byly Lázně vyřazeny po celých 29 letech ze seznamu kulturních památek ČR. (Brněnský architektonický manuál, 2017) Bohužel se zde ale nenacházejí pouze vizuálně kvalitní objekty, ale také nehodnotná místa, která jsou vyplněna řadami kontejnerů na směsný a komunální, případně tříděný odpad. Dále rozpadající se fasády zbylých historických domů, rozbité zídky, rozbité garáže, přehnaně velké a zbytečné kovové billboardy, ale také vstupy do podzemních kolektorů.

8.3.9 Problémy území

Prostor celkově nemá kromě dětského hřiště a služeb okolních staveb co nabídnout. Povrchy jsou nevzhledné, nesourodé, trávníky nekvalitní, mobiliáře pro posezení je nedostatek. Automobily parkují na každé straně ulice, a tak dělají velké vizuální i fyzické bariéry. Na druhou stranu je dobře dopravně obsloužený a díky velkému množství služeb v okolí je zde stále hodně návštěvníků, kteří ale pouze procházejí nebo se zdržují velmi krátce, protože prostor přímo nemá co nabídnout a nestihnou ani zaregistrovat potenciální duch místa, který zde kdysi vládl.

8.4 Ideová studie

Návrh řešení vybraného území vznikl na základě analytických podkladů, reaguje na negativní, ale i na pozitivní faktory, které se v současné době v území nacházejí. Hlavní myšlenkou konceptu bylo zpříjemnit prostor pro lidi, kteří tudy v současné době pouze procházejí, vytvořit místo, které bude příjemné barevně, materiálově, ale i skrze nabízené služby a mobiliář tak, aby se zastavili a přemýšleli o tom, proč se místo změnilo v jiné. Při navrhování šla do popředí snaha vytvořit ideální veřejný prostor, na kterém si budou moci odpočinout všechny věkové skupiny bez generového rozlišení.

Vznikl tedy systém parkových náměstí s liniiovými vodními prvky propojený ozeleněnou ulicí Vodní, to vše je důmyslně synchronizované materiálovým řešením, výběrem mobiliáře a zeleně, který prostor oživuje. V první řadě bylo potřeba vyčistit území od nevzhledné nebo nebezpečné a přestálé zeleně, ale i takové, která by vizuálně a funkčně do nového konceptu nezapadala, zbavit se alespoň částečně automobilů z prostorů ulic reorganizováním provozu a zúžením silnice a rozšířením chodníků. Nevzhledné kontejnery z ulic zmizely pod zemí a reklamní billboardy byly

taktéž navrženy k odstranění. Silnice v ulici Vodní byla zúžená pouze na 4 metry, což dovolilo vysadit do ulice vysoko-vyvětvené stromy *Robinia 'Idahoensis'*.

Bylo potřeba vytvořit novou náplň prostoru, aby byl opět atraktivní nejen vizuálně, ale také z hlediska služeb. Toho bylo dosaženo v parku před nemocnicí obnovou dětského hřiště s rozšířením hracích prvků také o posilovací stroje pro dospělé a změnou formy posezení nedalekého restauračního zařízení. Dětské hřiště lemuje 60 centimetrový stříhaný živý plot z buxusu, který zabraňuje hygienickému znečištění psy. Mezi levým chodníkem ulice Leitnerova a prostorem malého náměstí bylo navrženo stromořadí z velice atraktivních stromů – *Sophora japonica*, které se od ostatních stromů liší tím, že jako jedny z mála kvetou v létě a vytvářejí tak harmonii sněžících bleďožlutých okvětních lístečků v kombinaci s krásnou vůní a zvukovým vjemem bzučících opylovačů.

Ve východní části vznikla nová sezónní kavárna s posezením, která samozřejmě obsahuje sociální zařízení. Místo je sice velice rušné, je zde stále mnoho k pozorování, ale zároveň je člověk chráněný vzrostlými platany, které území lemují. V prostoru nad lázněmi byl změněn obousměrný provoz silnice v jednosměrný a prostor silnice byl v zatáčce zúžen na průjezdnou šířku tak, aby zde ale nemohly parkovat osobní automobily, které ulici zahlcovaly, a pro které je v tomto místě parkoviště se šikmým stáním. Před prostorem lázní bylo vytvořeno několik každoročně obnovovaných reprezentativních pestrých letničkových záhonů, lemovaných travní plochou nebo chodníkem, tvarově umocňující pěší provoz. Za prostorem lázní přes cestu překonává terén betonové schodiště o 11 schodech, s výškou stupně 16 cm a šířkou stupně 30 cm. Celková výška schodiště je přibližně 180 cm.

V obou částech prostor doplňují liniové vodní prvky vytvořené jako malé strouhy, které symbolizují dávno zaniklý náhon řeky Svratky, který měl v historii velký význam z hlediska řemeslné výroby. Vodní kanálky jsou široké 20 cm a hluboké 10 cm s přechody z mramorových desek a lemu z čedičových kostek o rozměru 8x8 cm. Vodní prvky jsou zasazené v dlažbě z broušeného modrého vápence, která nejen vyplňuje pěší plochu obou částí, ale také je propojuje ulicí Vodní. Rozměr dlaždice 50x8 cm podporuje linearitu vodních prvků a podtrhuje směry pěšího provozu prostoru. Aby místo fungovalo příjemně i v noci, jsou navrženy uvnitř kanálků pod vodou po bocích pásy LED světél.

9. Závěr

Pokud chceme vytvořit projekt ve veřejném prostoru nadčasově, je potřeba myslet na fakt, že při navrhování musíme přemýšlet o minulosti, současnosti, ale i budoucnosti prostoru a o jejich vzájemném vztahu. Často jsou drobné detaily v čase velice důležité a dá se na nich dokonce stavět celá kompozice. I přesto, že stále častěji žijeme ve velkých městech, neměli bychom ztrácet kontakt s přírodou, a pokud příroda není v naší blízkosti, měli bychom alespoň mít možnost nalézat ji ve městech, ve kterých žijeme. Každý člověk žijící ve městě už ale dávno ví, že tento život není pouze o veřejné zeleni, ale také o společnosti, která zde žije, o sociálních interakcích a mezilidských vztazích, ale také třeba službách, které může nabízet. Každý den jsme konfrontováni s dopravou a to jak pěší, tak motorovou, proto by jejich poměr vyvážený. Chodci by měli mít dostatek klidu pro pozorování architektonických detailů v ulicích nebo jen běžného toku času a změn s ním spojených.

10. Diskuze

Je potřeba si uvědomit, že každé město má jiné cíle, priority a stupně úpravy. Vždy přítomnými tématy při utváření městských prostorů jsou doprava a funkce. Stále častěji lidé hledají na náměstích a v ulicích měst vytoužený odpočinek. Nejzajímavější vize městských prostorů navrhuji strategie tak, aby obsahovaly komplexní řešení sociálních, funkčních, dopravních, ekonomických i architektonických aspektů.

Každé současné větší město má velké množství nefunkčních ploch, kterým je potřeba navrátit život změnou. Tato změna může proběhnout správně pouze za předpokladů, že známe dobře potřeby jeho uživatelů nebo můžeme vytvořit podmínky takové, které přilákají uživatele zcela nové. Požadavky na prostor mohou vyplynout z komplexní analýzy území, která byla v práci provedena, nebo také například dotazováním lidí, kteří v místě žijí. Jedním z nejdůležitějších faktorů při navrhování tedy je vědět pro koho prostor tvoříme, aby mohl být plně funkční.

Regenerací veřejných prostorů přibývá, ale publikací, které tyto proměny vysvětlují a předávají tak univerzální návod na to, jak navrhnout takovou proměnu správně, aby byla nadčasová, není mnoho. Bohužel se v České republice neprovádí tolik zajímavých a hodnotných regenerací jako například v sousedním Německu či Rakousku, i přesto že je u nás mnoho úspěšných zahradních architektů. Často u nás hrají velkou roli nedostatečné finanční prostředky, ale řada českých měst už byla schopna zažádat o dotace z Evropské unie.

11. Souhrn

Regenerace městských prostorů – historická část Brna

Práce se zabývá problematikou regenerace městských prostorů, konkrétně historickou částí města Brna. Městský prostor podléhá již od dávných dob proměnám v čase spojených často s významnými politickými, socioekonomickými a kulturními událostmi, ale například také přírodními katastrofami, které jej mohou častokrát nenávratně přeměnit. Potřeba regenerace městského prostoru vzniká na popud potřeby obnovy či změny zaniklých funkcí, kterými kdysi mohl prostor oplývat, ale které také mohla způsobit jedna či více z výše zmíněných událostí.

V teoretické části byly vyhodnocovány proměny některých českých a zahraničních realizací, které vyžadovaly přeměnu, protože ztratily své předchozí funkce nebo atraktivitu. Byly popsány prostředky, pomocí kterých je možno těchto přeměn dosáhnout.

V návrhové části byly aplikovány poznatky z teoretických východisek, které vycházejí především z realizací ve veřejném prostoru. Nedílnou součástí kvalitně zpracované analýzy je detailně vypracovaný historický vývoj, na základě kterého byl vdechnut místu v jiné formě zpět prakticky zaniklý *genius loci*. Primárně vždy musíme odstranit problémy, abychom mohli lépe vnímat funkční a provozní změny, které je potřeba provést.

Klíčová slova: regenerace, městský prostor, veřejný prostor, parkové náměstí

Resume

Regeneration of urban spaces – historic part of Brno

This thesis deals with the regeneration of urban spaces specifically, the historic part of the city of Brno. Urban spaces have been subjected to changes since ancient times. These changes can often be associated with significant political, socioeconomic and cultural events, but also natural disasters, which can irreversibly transform them as well. The necessity for the regeneration of urban spaces is driven by the recognition of a need to alter or reintroduce the functions of these spaces which have characterized the space in the past. The loss could be caused by one or more of the events mentioned above.

In the theoretical part of this thesis, changes of some Czech as well as foreign landscape realizations were evaluated, which require transformation because of their loss of previous function or attractiveness. The forms that can help us to implement these changes have been described in this section.

In the section on design, knowledge building on the theoretical background, mainly based on the realizations in public spaces, is applied. An integral part of high quality, in depth analysis is based on detailed analysis of historical development. Analysis as such is used as a basis on which a chosen spot was installed with a new form of almost extinct *genius loci*. At first, we must always solve the problems in order to better perceive the functional and operational changes that need to be done.

Key words: regeneration, urban space, public space, square

12. Použité zdroje

12.1 Literární zdroje

1. ČABLOVÁ, Markéta. *Prostory: průvodce tvorbou a obnovou veřejných prostranství*. 1. vyd. Brno: Partnerství, 2014, 978-80-904918-6-1.
2. DEMEK, Jaromír a Peter MACKOVČIN, ed. *Zeměpisný lexikon ČR*. Vyd. 2. Brno: AOPK ČR, 2006. ISBN 80-86064-99-9.
3. DŘÍMAL, Jaroslav a Václav PEŠA, ed. *Dějiny města Brna 1*. Brno: Blok, 1969.
4. DŘÍMAL, Jaroslav a Václav PEŠA, ed. *Dějiny města Brna 2*. Brno: Blok, 1973.
5. FILIP, Vladimír. *Brno: staré pohlednice V*. Brno: Josef Filip, 2000. ISBN 978-80-260-3861-0.
6. FILIP, Vladimír. *Brno: staré pohlednice XI*. Brno: Josef Filip, 2005.
7. FLODROVÁ, Milena a Zdeněk MÜLLER. *Staré Staré Brno: pohled historika a architekta na vývoj nejstarší části města Brna*. Brno: EXPO DATA, 2007. ISBN 978-80-7293-194-1.
8. FLODROVÁ, Milena, Jaroslav VODIČKA a Blažena GALASOVSKÁ. *Seznam ulic města Brna s vývojem jejich pojmenování*. 2. opravené a dopln. vyd. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1984.
9. GEHL, Jan a Lars GEMZØE. *Nové městské prostory*. Šlapanice: Era vydavatelství, 2002. ISBN 80-86517-09-8.
10. HÁLOVÁ-JAHODOVÁ, Cecilie. *Brno, dílo přírody, člověka a dějin*. Brno: Blok, 1971.
11. HÁLOVÁ-JAHODOVÁ, Cecilie. *Brno: dílo přírody, člověka a dějin*. 2. uprav. (rozšíř.) vyd. Brno: Blok, 1975.
12. HNILIČKA, Pavel. *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. Brno: ERA, 2005. ISBN 80-7366-028-8.
13. HORÁČEK, Petr. *Encyklopedie listnatých stromů a keřů*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1708-8.
14. HORSKÁ, Pavla, Eduard MAUR a Jiří MUSIL. *Zrod velkoměsta: urbanizace českých zemí a Evropa*. Praha: Paseka, 2002. ISBN 80-7185-409-3.
15. HRŮZA, Jiří. *Svět architektury*. Praha: Aventinum, 2000. ISBN 80-7151-112-9.
16. JORDÁNKOVÁ, Hana a Ludmila SULITKOVÁ. *Brno*. Praha: Paseka, 2008. Zmizelá Morava. ISBN 978-80-7185-916-1.
17. KUČA, Karel. *Brno: vývoj města, předměstí a připojených vesnic*. Praha: Baset, 2000. ISBN 80-86223-11-6.

18. QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti: Československa*. Praha: Academia, 1971.

19. ŠIMEK, Pavel. *Vyhodnocení dendrologického potenciálu objektu*. Lednice: ZF Mendelovy univerzity, 2014-15.

20. ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

12.2 Periodika

21. DOLEŽAL, Ondřej. *Smart cities: magazín o chytrých technologiích pro efektivnější správu měst a obcí*. Brno: Ondřej Doležal - Pixl-e, 2016. ISSN 2336-1786.

22. ILÍK, Jan. Revitalizace a regenerace jako nástroje rehabilitace prostředí měst. *Geografické rozhledy: výuka a popularizace geografie, ekologická výchova*. Praha: Česká geografická společnost. 2013, č. 2, str. 2-5. ISSN 1210-3004.

23. LOFLAND, Lyn. 1973. *A World of Strangers: Order and Action in Urban Public Space*. Prospect Heights: Waveland.

24. LOFLAND, Lyn. 1989. „Social Life in the Public Realm: A Review.“ *Journal of Contemporary Ethnography* 17 (4): 453–482.

25. MADANIPOUR, Ali. 2006. „Public Spaces of European Cities.“ *Nordisk Arkitekturforskning* 1: 7–16.

26. ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. 2008. „Veřejné prostory našich měst.“ *Veřejná správa* 14 (6): 5-8.

27. TEMELOVÁ, Jana. 2006. „Odras globalizace v komerční nebytové výstavbě v Praze po roce 1990: diferenciaci a homogenizaci fyzického prostředí.“ Pp. 19–41 in Martin Ouředníček (ed.). *Sociální geografie pražského městského prostoru*. Praha: Přírodovědecká fakulta UK.

28. TEMELOVÁ, Jana. 2008. „Suburbanizace a městské prostředí.“ Pp. 29–37 in Martin Ouředníček (ed.). *Suburbanizace.cz*. Praha: Přírodovědecká fakulta UK

29. PROSPĚCH, Pavel. 2013. „Městský veřejný prostor: interpretativní přístup.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 49 (1): 75-100

12.3 Internetové zdroje

30. Geologická mapa, *Česká geologická služba* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: http://mapy.geology.cz/geocr_25/
31. Městské lázně kopečná, *Brněnský architektonický manuál* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: <http://www.bam.brno.cz/objekt/c362-mestske-lazne-kopecna?filter=code&architectSearch=fuchs&code=C301>
32. More London, *Wikipedia* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/More_London
33. Nové Staroměstské náměstí v Mladé Boleslavi ožívá, *Český ráj* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: <http://www.cesky-raj.info/dr-cs/12828-nove-staromestske-namesti-v-mlade-boleslavi-oziva.html>
34. Park Superkilen, *Wikipedia* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Superkilen>
35. Projekt regenerace části městské památkové rezervace ve Znojmě, *Znojmo - zdravé město* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: <http://www.znojmo-zdravemesto.cz/regenerace-casti-mpr.html>
36. Půdní mapa, *Česká geologická služba* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: <http://mapy.geology.cz/pudy/>
37. Regenerace historického jádra města Znojma, *Znojmo* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/regenerace-historickeho-jadra-mesta-znojma/d-6515>
38. Regenerace podzemí historického centra Mladé Boleslavi, *Časopis stavebnictví* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: http://www.casopisstavebnictvi.cz/regenerace-podzemi-historickeho-centra-mlade-boleslavi_N5540
39. Seznam kulturních památek na Starém Brně, *Wikipedia* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_kulturn%C3%ADch_pam%C3%A1tek_na_Star%C3%A9m_Brn%C4%9B
40. SQUARES IN PUIGCERDÀ, *LAUD 8* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: <https://laud8.wordpress.com/2012/03/10/squares-in-puigcerda/>
41. Územně analytické podklady 2016, *Brno* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: <http://www.brno.cz/sprava-mesta/magistrat-mesta-brna/usek-rozvoje-mesta/odbor-uzemniho-planovani-a-rozvoje/dokumenty/upp/uzemne-analyticke-podklady-2016/>
42. Územní plán města Brna, *GIS Brno* [online] [cit. 2017-04-11] Dostupné z: <http://gis.brno.cz/ags/upmb/>

13. Seznam příloh

Výkres širších vztahů

Výkres infrastruktury

Výkres provozu a dopravy

Výkres inventarizace

Tabulky inventarizace

Výkres urbanistické koncepce – plán využití území

Výkres povrchů a funkcí ploch

Výkres vizuálních vazeb a hygieny

Problémový výkres

Fotodokumentace

Situace 1:500

Situace 1:200

Axonometrie 1

Axonometrie 2

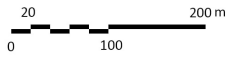
Řezy, řezopohledy

Perspektiva 1

Perspektiva 2

Perspektiva 3

VÝKRES ŠIRŠÍCH VZTAHŮ

LEGENDA

- Hranice území
- Místo výskytu objektu

Kultura, památky

- 1 Hrad Špilberk
- 2 Moravské zemské muzeum
- 3 Divadlo Husa na provázku
- 4 Biskupský dvůr
- 5 Dům pánů z Kunštátu
- 6 Moravská galerie (MG) v Brně - Uměleckořemeslné muzeum
- 7 MG v Brně - Pražákův palác
- 8 Filharmonie Brno
- 9 Galerie TIC
- 10 Divadlo Reduta
- 11 Divadlo na Orlí
- 12 Měhňinská brána
- 13 Mahenovo divadlo

14 Dům umění města Brna

- 15 Národní divadlo Brno - Janáčkovovo divadlo
- 16 Palác šlechticů
- 17 MG v Brně - Mistodržitelův palác
- 18 Divadlo Bolka Polívky
- 19 Kino Scala
- 20 Městské lázně
- 21 Hotel Barceló
- 22 Hotel Internacional
- 23 HaDivadlo
- 24 Dům pánů z Lipé

Sakrální stavby

- 25 Kostel sv. Tomáše
- 26 Kostel Nanebevzetí Panny Marie
- 27 Kostel sv. Jakuba
- 28 Kostel sv. Michala

29 Kostel J. A. Komenského

- 30 Kostel sv. Petra a Pavla
- 31 Kostel nalezení sv. Kříže
- 32 Kapucinská hrobka, Kapucinský klášter
- 33 Kostel sv. Máří Magdalény
- 34 Kostel sv. Janů

Městská, státní správa

- 35 Krajský soud v Brně - obchodní věci a obchodní rejstřík
- 36 Městský úřad - Brno-střed
- 37 Stará radnice, infocentrum
- 38 Magistrát města Brna - odbor správy majetku
- 39 Ústavní soud ČR
- 40 Nejvyšší správní soud
- 41 Krajský soud v Brně
- 42 Krajské státní zastupitelství v Brně
- 43 Magistrát města Brna
- 44 Nová radnice

Vzdělávací instituce

- 45 MU - centrální počítačová učebna
- 46 ZŠ a MŠ Brno Husova
- 47 Janáčkovy akademie múzických umění v Brně - Hudební fakulta

48 Masarykova univerzita

- Fakulta sociálních studií
- 49 Vyšší odborná škola uměleckých řemesel
- 50 Knihozna Jirího Mahena
- 51 JAMU - Rektorát
- 52 JAMU - Divadelní fakulta
- 53 Střední odborná škola - Střední odborné učiliště obchodní
- 54 ZŠ a MŠ Křídlovická
- 55 ZUŠ Jaroslava Kvapila
- 56 Gymnázium JG Mendela
- 57 MU - Pedagogická fakulta
- 58 VUT - Fakulta architektury

Veřejná zeleně

- 59 Moravské náměstí
- 60 Park před Janáčkovým divadlem
- 61 Sady Osobození
- 62 Park Koliště
- 63 Denisovy sady
- 64 Park Studánka
- 65 Park Špilberk

Významné uzly

- 66 Náměstí Svobody
- 67 Dominikánské náměstí
- 68 Želý trh
- 69 Šilingrovo náměstí
- 70 Malinovského náměstí
- 71 TZ Česká
- 72 Hlavní nádraží
- 73 Trolejbusová točna
- 74 Autobusové nádraží Grand
- 75 Tramvajová zaskávka (TZ) Nové sady
- 76 TZ Křídlovická
- 77 TZ Malinovského náměstí
- 78 TZ Hybešova
- 79 TZ Soukenická
- 80 TZ Šilingrovo náměstí
- 81 TZ Václavská
- 82 TZ Porčí
- 83 Mendlovo náměstí
- 84 TZ Nemocnice u sv. Anny

Významné ulice

- 85 Nové sady
- 86 Hybešova
- 87 Vodní
- 88 Kopečná
- 89 Anenská
- 90 Leitnerova
- 91 Nádražní
- 92 Masarykova
- 93 Pekařská
- 94 Husova
- 95 Česká
- 96 Rooseveltova
- 97 Studánka

Zdravotnická zařízení

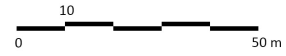
- 98 Nemocnice u sv. Anny
- 99 Dětská ORL
- 100 Oftal - oční klinika
- 101 Evropská oční klinika Lexum
- 102 Lékařské centrum Lázně
- 103 Sanaplasma Brno
- 104 Medical Center

Ostatní

- 105 Parkovací dům (PD) Kopečná
- 106 PD Domini park
- 107 PD JD Parking
- 108 Koleje Astorka
- 109 OC LETMO
- 110 OD Velký Špalíček
- 111 Teplotechna
- 112 Česká Geologická Služba
- 113 Malá Amerika
- 114 DRFG Arena - Rondo
- 115 Atletický stadion
- 116 Dětské hřiště

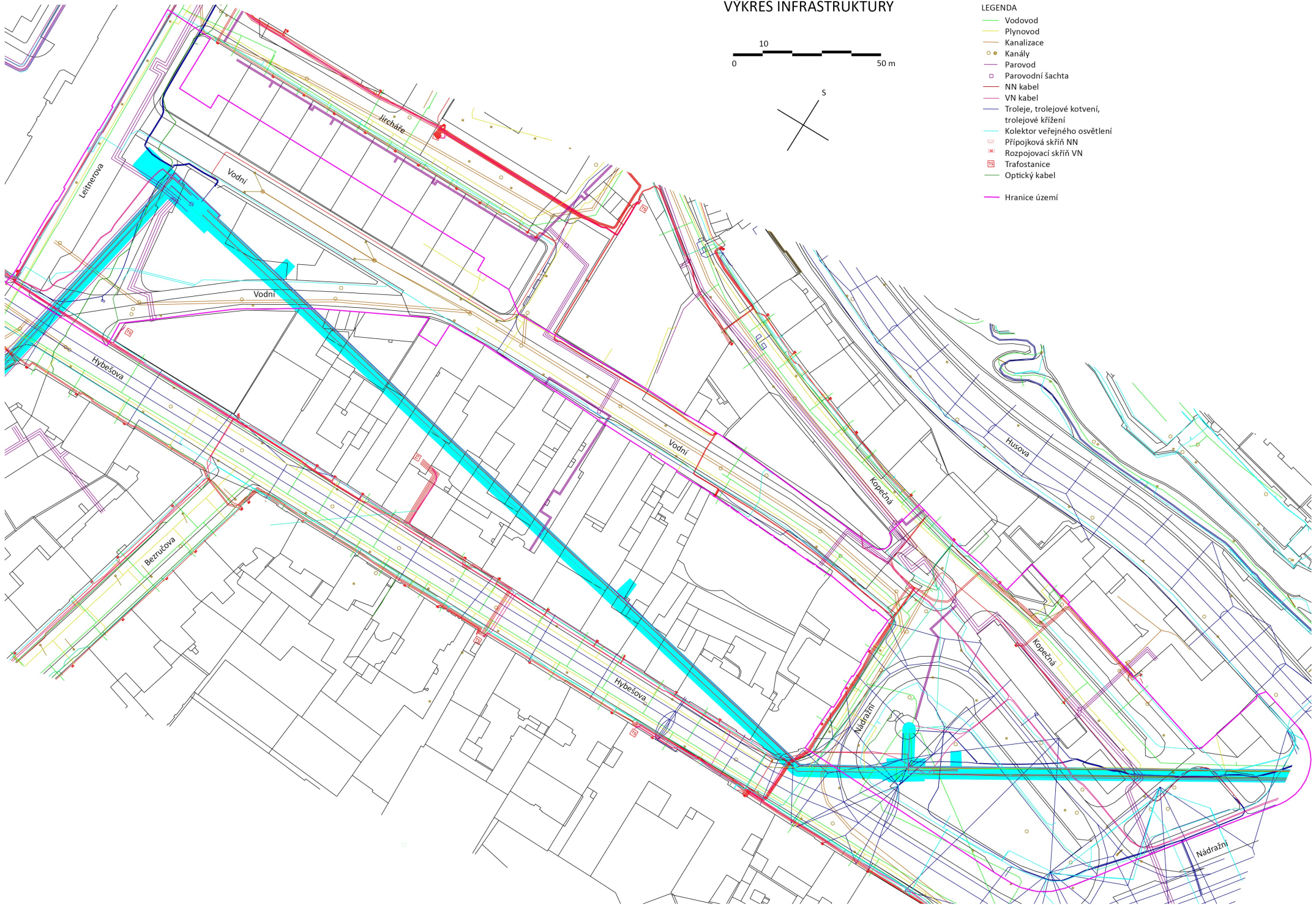

VÝKRES INFRASTRUKTURY

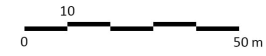

LEGENDA

- Vodovod
- Plynovod
- Kanalizace
- Kanály
- Parovod
- Parovodní šachta
- NN kabel
- VN kabel
- Troleje, trolejové kotvení, trolejové křížení
- Kolektor veřejného osvětlení
- Přípojková skříň NN
- Rozpojovací skříň VN
- Trafostanice
- Optický kabel
- Hranice území

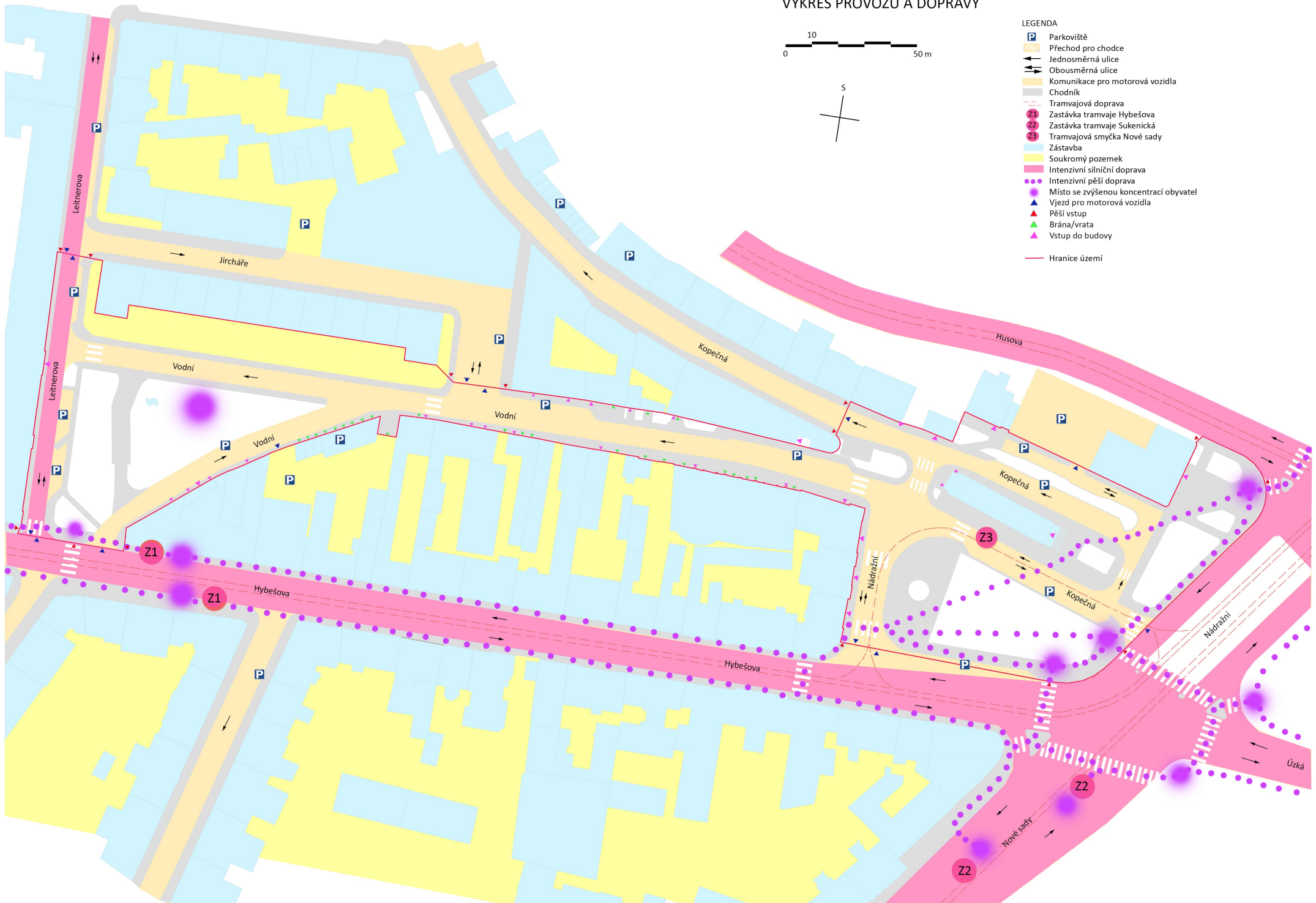

VÝKRES PROVOZU A DOPRAVY

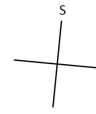
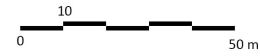

LEGENDA

- Parkoviště
- Přečhod pro chodce
- Jednosměrná ulice
- Obousměrná ulice
- Komunikace pro motorová vozidla
- Chodník
- Tramvajová doprava
- Zastávka tramvaje Hybešova
- Zastávka tramvaje Sukenická
- Tramvajová smyčka Nové sady
- Zástavba
- Soukromý pozemek
- Intenzivní silniční doprava
- Intenzivní pěší doprava
- Místo se zvýšenou koncentrací obyvatel
- Vjezd pro motorová vozidla
- Pěší vstup
- Brána/vrata
- Vstup do budovy
- Hranice území

VÝKRES INVENTARIZACE

LEGENDA

Sadovnická hodnota stromu

- 1 velmi hodnotný
- 2 nadprůměrně hodnotný
- 3 průměrně hodnotný
- 4 podprůměrně hodnotný

Sadovnická hodnota skupiny stromů

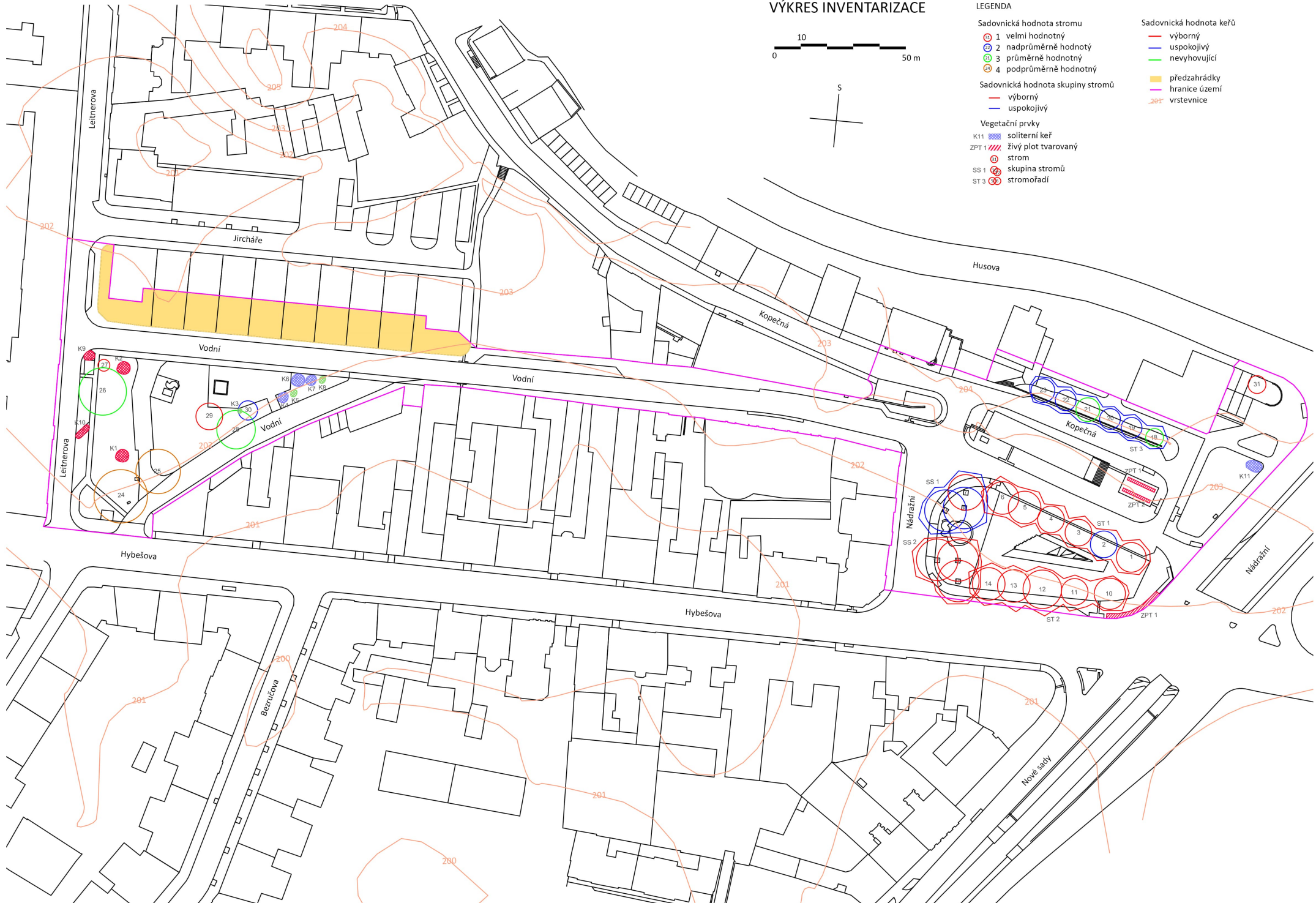
- výborný
- uspokojivý

Vegetační prvky

- K11 soliterní keř
- ZPT 1 živý plot tvarovaný
- strom
- SS 1 skupina stromů
- SS 3 stromořadí

Sadovnická hodnota keřů

- výborný
- uspokojivý
- nevhovující
- předzahrádka
- hranice území
- vrstevnice

Vegetační prvek (VP) - typ + Pořadové číslo složeného VP	Pořadové číslo stromu	Taxon	Výška (m)	Šířka koruny (m)	Báze koruny (m)	Výčetní tloušťka (cm)	Pěstební tvar	T/V	1-5	1-5	1-3	1-3	1-3	1-3	1-3	1-3	1-3	1-3	1-5	1-5	1-3	Poznámka
								Vývojové stádium	Fyziologická vitalita	Poranění kmene	Poranění koruny	Dřevokazné houby, hniloby, dutiny	Chybné větvení	Nepříznivé těžiště a geometr.	Suché části koruny	Příznaky v kořenovém prostoru	Jiná poškození	Biomechanická vitalita celkem	Sadovnická hodnota	Dendrologický potenciál složeného VP		
ST 1	1	Platanus x hispanica	16	10	3,5	67,5	V	4	1		1								1	1	1	
ST 1	2	Platanus x hispanica	17	9	3,5	90	V	4	1	1	1								2	2	1	
ST 1	3	Platanus x hispanica	13	9	3,5	45	V	4	1		1								1	1	1	
ST 1	4	Platanus x hispanica	14	9	3,5	70	V	4	1		1								1	1	1	
ST 1	5	Platanus x hispanica	16	11	3,5	90	V	4	1		1								1	1	1	
ST 1	6	Platanus x hispanica	16	11	3,5	115	V	4	1		1								1	1	1	
SS 1	7	Platanus x hispanica	17	12	3,5	112	V	4	1		1								1	1	1	
SS 1	8	Platanus x hispanica	18	14	4	90	V	4	1		1				1				1	2	1	
SS 1	9	Platanus x hispanica	17	14	4	112	V	4	1	1	1				1	1			2	2	1	
ST 2	10	Platanus x hispanica	16	10,5	3,5	67,5	V	4	1						1				1	1	1	
ST 2	11	Platanus x hispanica	16	9	3,5	79	V	4	1										1	1	1	
ST 2	12	Platanus x hispanica	18	13	3,5	112	V	4	1										1	1	1	
ST 2	13	Platanus x hispanica	17	11	3,5	120	V	4	1		1								1	1	1	
ST 2	14	Platanus x hispanica	18	11	3,5	68	V	4	1		1								1	1	1	
SS 2	15	Platanus x hispanica	18	14	3,5	112	V	4	1		1								1	1	1	
SS 2	16	Platanus x hispanica	17	14	4	90	V	4	1		1								1	1	1	
SS 2	17	Platanus x hispanica	17	14	4	135	V	4	1		1								1	1	1	
ST 3	18	Robinia pseudoacacia	7	6	3,5	90	V	4	3		2				1				2	3	2	
ST 3	19	Robinia pseudoacacia	8	7	3,5	90	V	4	3		1								1	2	2	
ST 3	20	Robinia pseudoacacia	8	7	3,5	90	V	4	3		1								1	2	2	
ST 3	21	Robinia pseudoacacia	9	8	3,5	90	V	4	3		2								2	3	2	
ST 3	22	Robinia pseudoacacia	9	7	3,5	90	V	4	3		1								1	2	2	
ST 3	23	Robinia pseudoacacia	9	8	3,5	90	V	4	3		1						1		1	2	2	
SO 1	24	Acer negundo	15	18	0,4	450	V	4	3	1	1	1	2	2	1				3	4		cca 90*5 pětikmen, asanace
SO 2	25	Sophora japonica	16	15	2,5	180	V	4	3	2	2	2	2	1	2	2			4	4		asanace
SO 3	26	Ailanthus altissima	18	16	4	225	V	4	3	1	1		2		1	1			3	3		
SO 4	27	Tilia cordata	10	4	2	35	V	4	1				1						1	1		
SO 5	28	Ailanthus altissima	13	12	4	135	V	4	2		2	1	1		1	1			3	3		
SO 6	29	Tilia cordata	14	9	2,5	90	V	4	1		1		1						1	1		
SO 7	30	Tilia cordata	15	6,5	1,8	68	V	4	1		1		2	1					2	2		
SO 8	31	Aesculus hippocastanum	8	6	2,3	65	V	4	1										1	1		

Tabulka č. 1

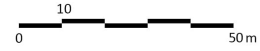
Pořadové číslo VP	Vegetační prvek + Pořadové číslo složeného VP	Taxon	Plocha (m ²)	Výška (m)	Pěstební tvar	Sadovnická hodnota	Poznámka
1	K 1	Ilex aquifolium	15	3	N	1	asanace
2	K 2	Ilex aquifolium	15	3,5	N	1	asanace
3	K 3	Spiraea vanhouttei	2	1,5	N	3	asanace
4	K 4	Ligustrum ovalifolium	10	1,5	N	2	asanace
5	K 5	Ligustrum ovalifolium	4	1,6	N	2	asanace
6	K 6	Ligustrum ovalifolium	15	1,8	N	2	asanace
7	K 7	Ligustrum ovalifolium	9,8	1,6	N	2	asanace
8	K 8	Ligustrum ovalifolium	4	1,4	N	3	asanace
9	K 9	Lonicera pileata	9	0,4	N	1	
10	K 10	Lonicera pileata	10	1	N	1	
11	K 11	Ligustrum ovalifolium	16	1,8	N	2	asanace

Tabulka č. 2

Pořadové číslo SVP	Vegetační prvek	Taxon	Výška (m)	Šířka (m)	Plocha (m ²)	Délka (m)	Úplnost	Celkový potenciál	Poznámka
1	ZPT	Ligustrum ovalifolium	0,6	1,7	32,3	19	Ú	1	asanace
2	ZPT	Rosa sp.	1,3	1	10	10	Ú	1	asanace
3	ZPT	Rosa sp.	1,3	1	10	10	Ú	1	asanace

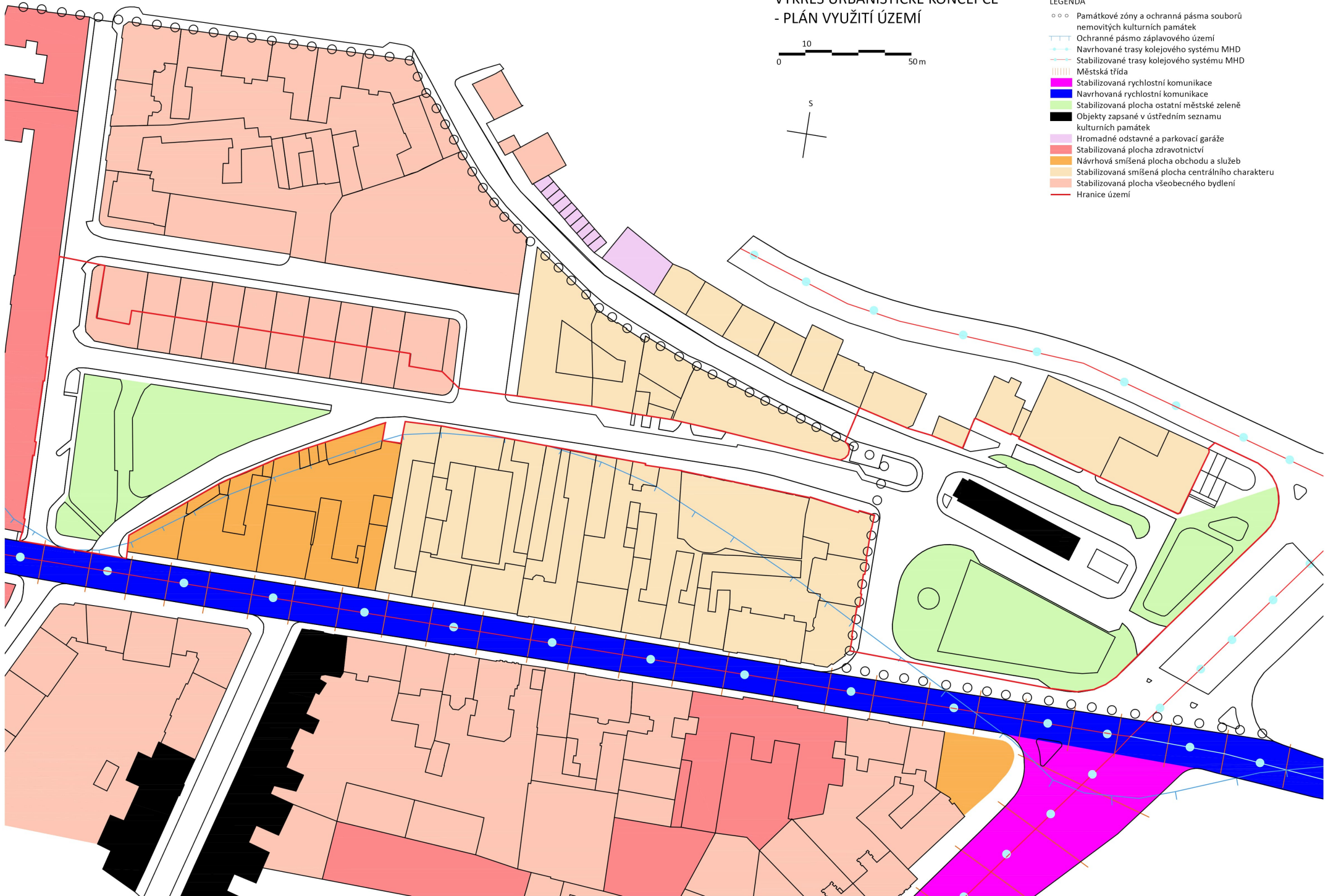
Tabulka č. 3

VÝKRES URBANISTICKÉ KONCEPCE - PLÁN VYUŽITÍ ÚZEMÍ

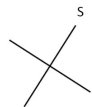
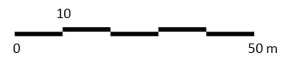

LEGENDA

- ○ ○ Památkové zóny a ochranná pásma souborů nemovitých kulturních památek
- Ochranné pásmo záplavového území
- Navrhované trasy kolejového systému MHD
- Stabilizované trasy kolejového systému MHD
- ▨ Městská třída
- ▨ Stabilizovaná rychlostní komunikace
- ▨ Navrhovaná rychlostní komunikace
- ▨ Stabilizovaná plocha ostatní městské zeleně
- ▨ Objekty zapsané v ústředním seznamu kulturních památek
- ▨ Hromadné odstavné a parkovací garáže
- ▨ Stabilizovaná plocha zdravotnictví
- ▨ Návrhová smíšená plocha obchodu a služeb
- ▨ Stabilizovaná smíšená plocha centrálního charakteru
- ▨ Stabilizovaná plocha všeobecného bydlení
- Hranice území

VÝKRES POVRCHŮ A FUNKCÍ PLOCH

LEGENDA

Povrchy

- Asfalt
- Beton
- Struska
- Tartan
- Čtvercová betonová dlažba 15x15 cm
- Čtvercová betonová dlažba 10x10 cm
- Zámková dlažba červená
- Zámková dlažba šedá
- Kamenná dlažba
- Žulové kostky
- Betonové panely
- Nezpevněný povrch
- Travní plocha, zahrada, zeleň
- Kované mříže pod stromy

Funkce

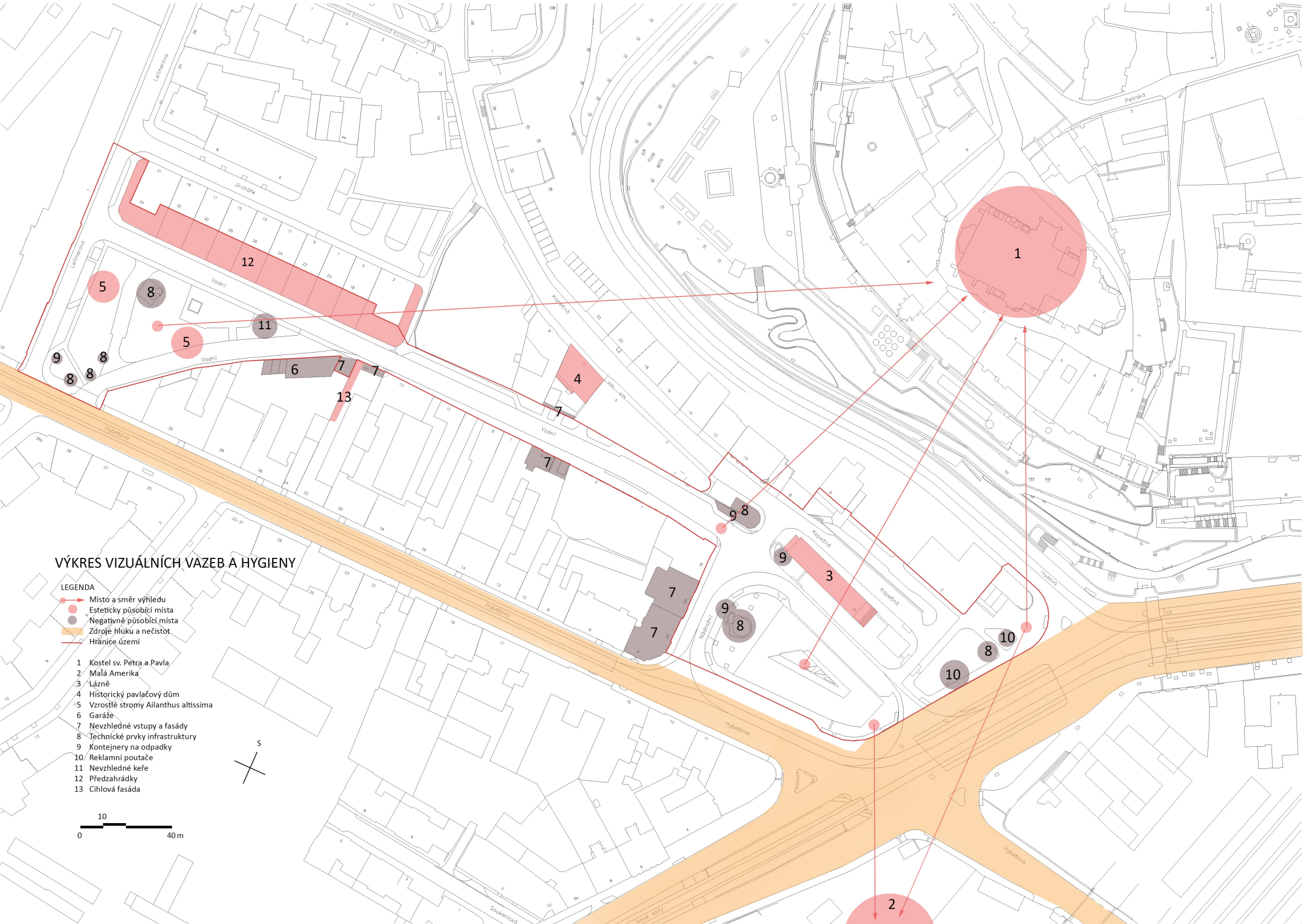
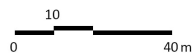
- Služby
- Služby, bydlení
- Bydlení
- Garáže, parkovací domy, parkovací plochy
- Hranice území

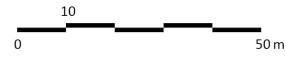
VÝKRES VIZUÁLNÍCH VAZEB A HYGIENY

LEGENDA

- Místo a směr výhledu
 - Esteticky působící místa
 - Negativně působící místa
 - Zdroje hluku a nečistot
 - Hranice území
- 1 Kostel sv. Petra a Pavla
 - 2 Malá Amerika
 - 3 Lázně
 - 4 Historický pavlačový dům
 - 5 Vzrostlé stromy Ailanthus altissima
 - 6 Garáže
 - 7 Nevzhledné vstupy a fasády
 - 8 Technické prvky infrastruktury
 - 9 Kontejnery na odpadky
 - 10 Reklamní poutače
 - 11 Nevzhledné keře
 - 12 Předzahrádky
 - 13 Cihlová fasáda

PROBLÉMOVÝ VÝKRES

LEGENDA

Pozitiva ●

- P1 Dětské hřiště
- P2 Předzahrádka
- P3 Vrstlé stromy Ailanthus altissima
- P4 Růžové záhony
- P5 Zastávka MHD
- P6 Lázně - budova, pozemek v památkové rezervaci
- P7 Výhled na Petrov
- P8 Výhled na Malou Ameriku
- P9 Dostatek možností parkování

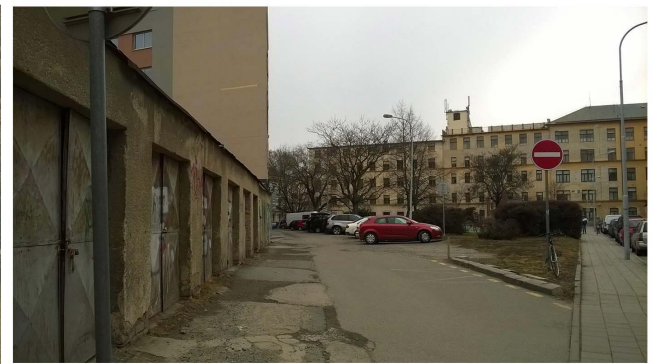
— Hranice území

Negativa ●

- N1 Budova zastávky MHD na smyčce
- N2 Znehodnocená fasáda Lázní - graffiti
- N3 Znehodnocená zídka - graffiti
- N4 Reklamní poutače
- N5 Rozpadající se fasády historických domů
- N6 Rozpadající se zídka předzahrádek
- N7 Vstup do kolektoru
- N8 Rozpadající se vstupy garáží, znehodnocené graffiti
- N9 Kontejnery na odpady
- N10 Nevzhledné, staré stromy ve špatném zdravotním stavu
- N11 Keře ve špatném zdravotním stavu
- N12 Hluk, smog

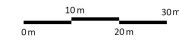
■ Povrchy ve špatném stavu

FOTODOKUMENTACE

SITUACE 1:500

LEGENDA

- 1 Vodní prvek
- 2 Kávárna
- 3 Sezónní zahrádka kavárny
- 4 Předzahrádky domů
- 5 Dětské hřiště
- 6 Konečná zastávka tramvaje (tramajová smýčka)
- P Parkoviště
- K Vstup do kolektoru
- D Dětský domeček
- Trávník
- Živý plot
- Květinový záhon
- Čedičová dlažba - kostla
- Dlažba z modrého vápence
- Betonová dlažba
- Široký kamenný obrubník
- Úzký kamenný obrubník
- Vozovnice
- Osobní automobil
- Stávající strom
- Nové navržený strom
- Odpadkový koš
- Lavička
- Podzemní kontejnery
- Jednosměrný provoz
- Oblousměrný provoz
- Vstup do území
- Hranice území
- Přechod pro chodce

SITUACE 1:200

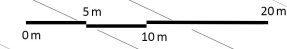

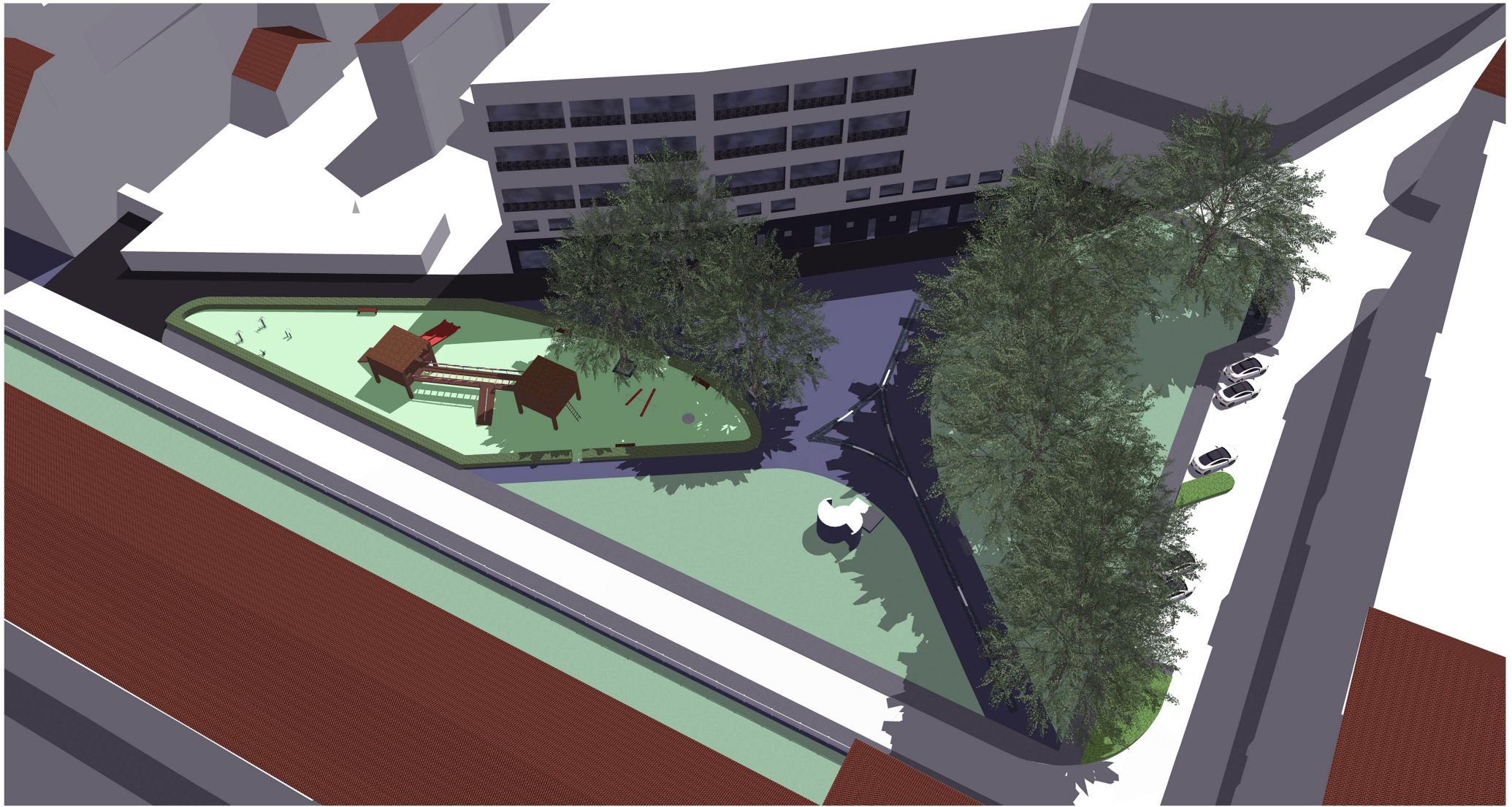
0m 5m 10m 20m

- LEGENDA
- 1- Předzahrádky domů
 - P Parkoviště
 - Třávník
 - Dlažba čedič - kostka 8x8 cm
 - Dlažba modrý vápenc - broušená dlaždice 50x8 cm
 - Dlažba beton - dlaždice 15x15 cm
 - Široký obrubník rožanská žula 25 cm
 - Úzký obrubník rožanská žula 15 cm
 - Vrstevnice
 - Osobní automobil
 - Nově navržený strom
 - Odpadkový koš
 - Lavička
 - Podzemní kontejnery
 - Jednosměrný provoz
 - Obousměrný provoz
 - Hranice území
 - Vstup/výjezd
 - Přechod pro chodce

- LEGENDA
- 1 Vodní prvek
 - 2 Kavárna
 - 3 Sezónní zahrádka kavárny
 - 4 Konečná zastávka tramvaje (tramvajová smyčka)
 - P Parkoviště
 - K Vstup do kolektoru
- Trávník
 - Živý plot
 - Květinový záhon
 - Dlažba čedič - pojízdná - kostka 15x15 cm
 - Dlažba čedič - kostka 8x8 cm
 - Dlažba mramrový výpenc - broušená dlaždice 50x8 cm
 - Dlažba beton - dlaždice 15x15 cm
 - Široký obrubník rožanská žula šířka 25 cm
 - Úzký obrubník rožanská žula šířka 15 cm
 - Vrstevnice
 - Osobní automobil
 - Stávající strom
 - Nově navržený strom
 - Odpadkový koš
 - Lavička
 - Podzemní kontejnery
 - Jednosměrný provoz
 - Obousměrný provoz
 - Stolek s židlemi
 - Hranice území
 - Vstup/vjezd
 - Přechod pro chodce
 - Tramvaj

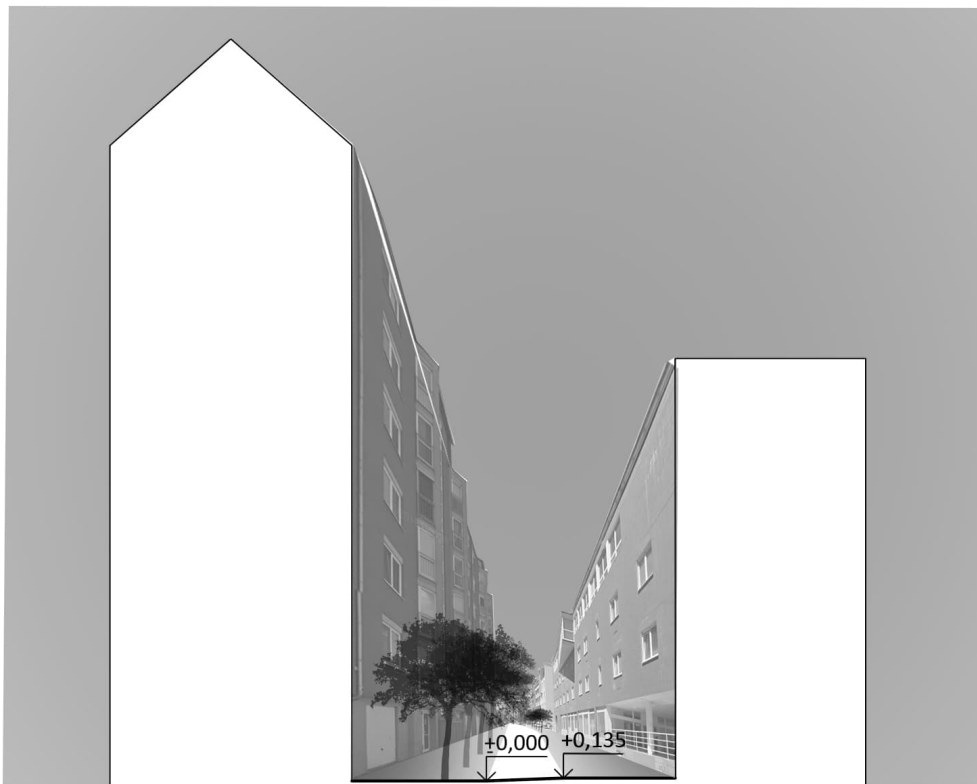

AXONOMETRIE 1

AXONOMETRIE 2

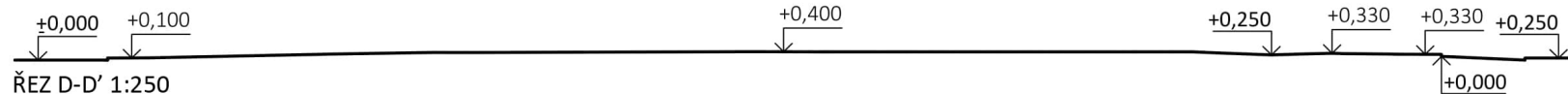
ŘEZOPHLED A-A' 1:250

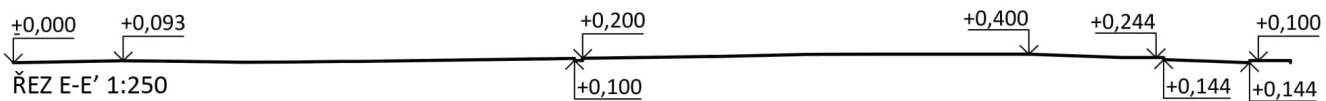
ŘEZOPHLED B-B' 1:250

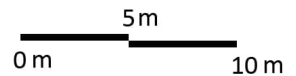
ŘEZOPHLED C-C' 1:250

ŘEZ D-D' 1:250

ŘEZ E-E' 1:250

PERSPEKTIVA 1

PERSPEKTIVA 2

PERSPEKTIVA 3